

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 7 ГРУДНЯ 1911. ЧИСЛО 49. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, DECEMBER 7, 1911. No. 49.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць грудень 1911 р.

Розхід за місяць грудень єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

121.	Пустай Михайло	$1000.00
7.	Фіра Андрей	500.00
3.	Машляр Михайло	450.00
55.	Забєга Яків	1000.00
3.	Копистянський Гриць	1000.00
129.	Гарабин Іван	1000.00
53.	Павелчак Осип	1000.00
250.	Качмар Михайло	1000.00
66.	Цюра Марта ж. Гната	400.00
85.	Онуляк Зоф. ж. Семена	400.00
53.	Данцьо Зузан. ж. Івана	400.00
300.	Швець Анна ж. Івана	400.00
16.	Давидяк Ева ж. Івана	400.00
141.	Леньо Андрей	200.00
1.	Ваґнер Йосиф	100.00
165.	Червіньский Ілія	100.00
126.	Вірош Андрей	100.00
60.	Соха Максим	100.00
16.	Чорний Іван	50.00

Разом виплачено запомог	$9.600.00
Платня гол. урядників за місяць грудень	270.00
Адмінїстр. Союза за міс. грудень	188.26
Засіданє Контр. Комісії	315.95

Весь розхід виносить $10.374.21

Розмет платить 11.900 членів на ціле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1706 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орган „Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Фонд Еміґраційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

І. Мартон, місто-предсідатель.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

Новинки.

Строгий засуд. Дня 15-го м. м. відбула ся у Львові карна розправа проти д-ра Андрія Коса, обжалуваного державною прокураторією о провину з § 305 з. ц. поновлену тим, що до українських студентів, обжалуваних з приводу подій на львівськім університеті, сказав: „Честь Тобі, молодіжи за те, що поступила так, як поступила!" За сей вискaз засуджено обжалуваного на місяць арешту з заміною на грошеву кару в квоті 450 корон. За сї слова трибунал наложив вже на др. Коса кару в квоті 100 К ще підчас розправи проти 101 українських студентів, за „легковаженє суду". Проти засуду зголосив оборонець др. Старосольський відклик.

Сензаційний зворот в процесі братів Мак Намарів. Дня 9. жовтня с. р. розпочав ся перед судією Бордвелом в Лос Енджелес, Кал. процес проти двох рідних братів: Джан Дж. Мак Намара і Джеймс Б. Мак Намара. Старший з них, Джан Джосеф Мак Намара, був в своїм часї фінансовим секретарем Інтернаціонального Товариства Робітників до будови зелїзних мостів і структур (Інтернешенл Ассошіейшен енд Структюрел Айрон Воркерс). Обох братів поставлено перед суд за те, що вони мали бути виновниками двох динамітових замахів. Дня 1. жовтня 1910 о год. 1.07 по півночи висаджено в воздух будинок Лос Енджелес Таймс, причім згинуло 21 людий, а 25. грудня 1910 знищено динамітом зелїзну структуру Левелина, також в Лос Енджелес. В тім другім случаю не було жертв в людях. Про оба ті замахи розписували ся в своїм часї усї часописи дуже широко, але ніхто не міг догадати ся, хто властиво допустив ся сего нечуваного злочину і в якій цїли се зроблено. До вислїдженя сеї справи забрав ся з цїлою енергією вельми проворний і спритний детектив Віліям Дж. Борнс, якому удало ся по довгих пошукуванях зібрати факти, що кидали сильне підозрінє на обох братів Мак Намарів. Незабаром вони зістали арештовані і відставлені до вязниці в ЛосЕнджелес. Саме тепер відбував ся проти арештованих братів процес. Він був би тревав може і кілька місяців, бо обжалуваним не могли доказати їх злочину якиминебудь свідками, та тут наступив зворот, якого ніхто не надіяв ся: **оба брати признали ся до злочину** і свїм признанєм розвязали відразу сю тяжку справу, яка заінтересувала до найвисшої степени цїлу Америку, а особливо всї робітничі круги, що стояли сильно по стороні обжалуваних братів, уважаючи їх жертвою насильства капіталїстів.

Про сю справу напишемо в слїдуючім числї осібну статю, а поки що тусимо зазначити, що поступок братів Мак Намарів кинув вельми понуре сьвітло на робітничу юнію, котра веде з капіталїстами борбу о поправу гіркої долї своїх членів.

Велика пожежа в Джерзи Сіти. В понедїлок (4 с. м.) досьвіта вибух огонь у стайнях „ЮнайтедСтейтсЕкспрес Компани", який спричинив шкоду на 1мільон долярів. В огни погиб один чоловік і 350 коний. Міські пожарники з великої натуги і на скрізь перемерзлі падали під тягарем праці, заки десь около полудня удало ся їм огонь зльокалізувати. Та тут стало ся нове нещастє: вибух другий великий огонь в фабриці паперових пуделок. В виду того треба було телефонувати до пожарників в Гобокін і Ню Йорку, щоб наспіли з помочію, бо місцеві стражаки не могли вже самі побороти успішно розшалілої стихії. За той час ціла фабрика замінила ся в одно велике море огню. Величезний стовп полумини сягав на ільканайцять сяжнів в гору. Повстала велика небезпека для сусїдних домів. Щоби пожар не розширив ся, висаджено кілька найблизших будинків за помочію динаміту в повітрє. Гук розсаджуваних будинків лунав широко по цїлім містї. В часї повстаня огню, в фабриці було занятих понад 400 робітників: мужчин, дівчат і хлощів. Всї вони вийшли без ніякого припадку з горіючого будинку. В тім часї заалярмовано пожарну сторожу пораз третій, а в кілька мінут опісля пораз четвертий. Нова пожежа вибухла в однім готелю, а відтак в одній торговлї. Пожарники були певні, що горить цїле місто. На щастє оба послїдні случаї не представляли великої небезпеки; огонь зльокалізовано без великих трудів. Найбільше шкоди спричинив той огонь, що вибух в стайнях експресової компанії. Згоріли до тла не тільки ті стайнї, але й кілька сусїдних домів. Около 100 фамілій мусїли оставити свої мешканя і в нічних сорочках тїкати на закурені снїгом улиці. Завалившa ся підчас пожежі стїна компанїчної стайнї покалїчила тяжко двох стражаків.

Властителї „Трайенгел Вейст Фактори" перед судом присяглих. Дня 4. с. м. розпочала ся в нюйорськім суді розправа проти Ісаака Гарісса і Макса Бленка, властителїв висше згаданої фабрики, у якій підчас звісної пожежі дня 25 марта с. р. згинуло в огни 146 осїб, переважно дівчат. Проти обжалованих властителїв внесено сїм скарг. Коритарі судового будинку набиті численними свідками, членами пожарної сторожі і родичами погибших дівчат. До салї розправ допускають лиш найважнїйших свідків. Із сторони стейту поставлено 58 свідків, оборона зібрала ав кількадесять. Щоб не тратити богато часу, дістрікт атторней Робін подав лише короткий начерк тих причин, що довели до пожежі і утрати житя такого великого числа жертв. Відтак відчитано спис всїх американських та европейських асекурацийних компаній, які були причасні до сеї справи, і приступлено до самої розправи переслухуванем свідків.

Російська кольонія в Каліфорнії. Морріс Брук з Сакраменто, Кал. закупив в повітах Ґлен і Колюса 22.000 акрів землї, на якій задумує заложити кольонію з самих Росиян в числї 3.000 осїб. Землю обрабляти-муть будучі кольоністи спільно і вона буде спільною власністю цїлої громади. Всї кольоністи будуть мешкати в однім містї, яке ще-йно має бути заложене.

Нахабність російського правительства. Реакційне правительство „матушки Рассеї" все ще хорує на величність та на сьвітову славу. Хоч величезна російська імперія стоїть — як то кажуть — на глиняних ногах, хоч у нутрі сеї держави нема найменшого ладу й порядку, то вона все таки „пторщеє ся", все робить великі пляни й велику полїтику... Недавно розписували ся надзвичайно російські часописи дуже широко про прилученє Галичини до Росії. Ще ся справа не зійшла зі шпальт реакційних ґазет, як ось виринуло нове насильство — сим разом в державі перського шаха. Як відомо Росія вже віддавна острить зуби на Персію. Вона допровадила навіть до того, що сотки російських чиновників розлїзли ся по Персії і почали мішати ся в діловодство перського правительства. Се очевидно не подобало ся перським патріотам і вони постановили позбути ся сеї накиненої опіки за всяку цїну. В тій цїли покликали до себе державні перські мужі проворного Американця Шустера і зробили його своїм міністром скарбу. Шустер забрав ся енергічно до праці і почав відбирати від російських наїздників усе те, що вони неправно загарбали. Росія стала в „в сьвятім обуренню" протестувати проти господарки Шустера і домагаєть ся тепер від Персії усуненя сего „влїзливого" Американця зі становища завідателя перської каси. На случай, коли би Персія не усунула Шустера, Росія загрозила їй війною. Та тут вийшов новий конфлїкт: за Шустером уняло ся правительство Злучених Держав, а навіть „заприязнена" з Росією Анґлія. Сила злого — двох на одного... Росія мала як найкрасші заміри: хотіла живцем схрупати державу шаха, а тут кажуть: стап! Як ся справа закінчить ся, поки-що не знати, але що Росія скомпромітує ся опять перед цїлим сьвітом — се більше як певне! А треба знати, що за Шустером стоїть не тільки перське правительство, але й перський нарід. У столицї Персії, Тегерані, розліплено на днях офіші, прокламуючі „смерть або незалежність". Улицями міста переходять безчисленні процесії, тисячі людий загрівають ся взаїмно до скиненя російського ярма. Провінція станула також в ряди ворогів Росії, а нарешті оголошено загальний бойкот усього, що тільки заносить „русским" духом. Збойкотовано навіть російський трамвай. — Вже то якось „непобідима" Росія не має щастя з тими азійськими поганцями!...

Живцем у гробі. Один пломбер в Йонкерс направляв в тунелю якісь рури. Втім сей тунель завалив ся і засипав нещасного робітника землею. Товариші живцем погребаного пломбера старали ся видобути його з під землї, але надаремно. Прикликано до помочи стражаків і тії, по цїлогодинній тяжкій працї, видобули пломбера з живого гробу. Товпа народу, що приглядала ся з великим напруженєм роботї стражників, була певна, що з під землї видобудуть мертвого, змасакрованого трупа. Але якеж було здивованє зібраної товпи, коли Розен — так називаєть ся сей пломбер — отряс ся з пороху і подав ся спокійно домів, не принявши навіть жертвованої лїкарської помочи! Вартоби знати, що сей „мерлець" думав, будучи цїлу годину в гробі...

E235

ОБРУСИТЕЛЇ.

Повість із суспільного житя польської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклали ****

(Дальше).

XXVII.

Тимчасом справа з вівсом взяла цілком несподіваний оборот: висша військова інстанція, куди віднесено ту справу, по переведеню слідства, видала слідуючу, справдї розумну, резолюцію: „понеже з тої справи не видно явного заміру очерненя, отжеж суд заявляє ротмістра Зикова невинним”. Резолюція та впала на сторонників Лупинського як грім з ясного неба і на якийсь час доразу їх оголомшила. Не видно явного заміру очерненя, прошу покірно! Із за чогож то вони тільки побивали ся, із за чого взяли на душу тілько гріхів і привели до гріхів других? Всї ті панове мало зі шкіри не повискакували. Вони верещали, що то несправедливість, що право на щось установлене, що то не резолюція, а Бог знає що! Сам „пан маршалок” горячив ся з злости і підбурюючи потихо других, дякував Господу Богу, що лише на тім скінчило ся. Але для него скінчило ся лїпше: зараз по резолюції рознесла ся по місті вість, що ротмістр Зиков перенесений до Д. То було місто також не велике, також таке жидівське, але лежало при зелїзній дорозї і було украшене якимсь історичним памятником. Зиков веселив ся і радував ся, йому вже недоїла та дрібнична боротьба, безустанні угризки, той розклад, ті дрібничні самолюбні докори, тота даремна трата сил за для справи, котра анї на крок не поступала до лїпшого. Він скоро зібрав ся в дорогу, попродав за безцїн всї свої річи, виправив наперед Ігнатовича зі шпаком, а сам одного мартового поранку вибрав ся без проців і супроводів в дорогу. Чув ся так щасливим, що зрік ся великодушно всякого дальшого переслїдуваня, „пана маршалка”, як йому тайком дораджував услужений судія Іван Тихонович, предкладаючи себе на адвоката. Александер Данилович не почував ся з радости і вирвавшись на волю, забув всї прикрости, ідучи на стрічу новим вражінням. То, що лишило ся поза ним, в далекім, глухім повіті, не обходило його більше. Він уважав своє діло скінченим і вставши з почтового воза на граници другого повіту, подивив ся остатний раз на однообразний крайобраз нив, багниск і ялівцевих корчів. Коли сїв до ваґону і поїзд рушив тихо на північ, Зиков відітхнув свобідно і своїм звичаєм перехрестив ся обома руками. Все окружаюче його набрало окраски його власного настрою; з розкошию прислухував ся свистови льокомотиви, любував ся їздою, заговорював з пасажирами мов би пробував, чи не забув говорити і не пропускав анї однеї реставрації. Нарештї станув поїзд на двірци, котрий був остаточною цїлию його подорожі; ротмістр взяв в руки свою торбу, замішав ся в гурті пасажерів і на віки щез з горизонту нашого повіту і нашої, зближаючої ся до кінця повісти.

XXV.

Щоби як-так загладити ганьбу резолюції, постановили приятелї Петра Івановича виготовити йому адрес довіря, з виразом своєї сердечної прихильности. Тогди на адреси зачинала ся мода... Петро Іванович тоту гадку похвалив (говорили також, що ніби то він сам її і подав, але то, конечно, небилиця) і адрес зачав укладати ся. Найважнїйша річ була, щоби зібрати як найбільше підписів, отжеж всї по можности зачали тому помагати; директор Соснович взяв на себе редакцію адресу, бурмістр Акула обіцяв наперти на торговців, а Пшепрашинський на своїх довжників. Протоєреєви поручили взяти ся до своєї пастви. Іван Тихонович обіцяв впливати на процесуючих ся, пан Скорлупський, уміючи писати ріжними почерками, обіцяв достарчити кілька примірників своєї штуки, поліцаї ходили по склепах виразно домагаючись підписів, а сам Петро Іванович зробив візити кільком панам... Одним словом, справу попроваджено дуже розумно і скоро лиш адрес був готовий „пан маршалок” тріюмфуючи, відправив його стафетою на власний кошт до Болотинська, просто на імя його превосходительства, просячи о позволенє розпочати великий судовий процес против всїх тих, що важили ся чернити добру славу „пана маршалка”. Той замірений великий процес мав виточити ся по перше против всїх тих, що не підписали адресу, по друге против редакторів ґазет, в котрих були друковані і передруковані статї оскорбляючі честь Петра Івановича Лупинського, а по трете, против всїх, без ріжниції пола і віку, хто прочитавши тоті статї, оставив їх без належного протесту.

Дивачність тої скарги хоть і показувала на умисловий розстрій, однакож в повітї ніхто не сумнївав ся о здоровім розумі і тверезій памяти Петра Івановича. Ґубернатор же, здивувавши ся на таке велике домаганє „пана маршалка”, боячись, щоб не викликати тим злий примір для цїлої держави, відмовив просто, змягчуючи свій заказ тим викрутом, що „обвиненє оказавши ся не справедливим, падає само собою і з ним никнуть поводи боронити ся і переслїдувати”.

Петру Івановичови того лише треба було; він умисно так много заправив, щоби було з чого уймати. Получивши відповідь від ґубернатора „пан маршалок” був знов на-чисто обмитий, мов би на ново охрещений і почув ся знов спосібним на всякі предприємства. Завідомивши в місцевім листку „о полученім від всїх сословій адресї”, підоймив голову до гори і сьміло взяв ся за справи опікунські, котрі був трохи занедбав через свої прикрі обставини.

Позбувши ся Зикова, Петро Іванович сказав: — одного ворога не стало! і розпустив свої крила. Шольц говорив, що йому по чортівськи вело ся — і дійсно „пану маршалкови” вело ся: ледво що іно зачинала підоймати ся заслона і відкривати з далека намацальні докази, коли чиясь запопадна рука на-мліока шарпала її і закривала все мракою. Шольц злостив ся, а невтомимий Колобов знов напроваджував його на „слїди”. Уникаючи всевидющого ока Акули шпирали вони в поліційних актах, винаходили компромітуючі документи, докази росли, над Лупинським громадилась душна амтосфера кримінального процесу, з гори приходило розрішенє розпочинати слїдство. Шольц тріюмфував, Колобов кричав: піймали! тепер не втече! а він втікав із під рук, з під доказів, викручував ся, перечив, запутував других, сам не путав ся ніколи, а Шольц мішав ся, а Колобов гриз ся... І прокуратор не дармо мішав ся: всї надужитя в справах громадських і судових були такі леґальні, тонкі і запутані, так були звязані з ріжними циркулярами і інструкціями, до котрих знов з другої сторони додавались ріжні обясненя, служачі поводом до нових питань і непорозумінь, що застосувати ся до них було річию неможливою, навіть розглядївши ся добре в тїй путаници. То був такий замотаний клубок, в котрім ніяк було найти кінця.

Шольца то мучило, тож, як Зиков хотїв часами втїкати, відотхнути і зі всїм тим розвязати ся. Орлова була найтерпеливійша, може бути для того, що вона лиш з боку приглядала ся; вона покладала великі надії на вихід слїдства в своїй справі і ждала від суду розясненя тої путаниці. Вона відносилась до того так легкодушно, що конечно всї брали їй за зле і з ласки незнаня законів нічого не бояла ся. Коли їй говорили, що конечно мусить взяти собі адвоката, вона сьміяла ся, запевнювала, що справить ся сама, так як з разу переконана була, що то скінчить ся „так”. І нараз, дїйсно, все скінчило ся „так”; одного дня в поліційнім урядї получили відомість такого содержаня: „Маю честь поручити Н-ському поліційному урядови осьвідомити проживаючу в місті Н. жену надворного совітника Орлову, що після рішеня С-Петербурської судової палати увільняє ся її від оскарженя за очернене в ґазеті члена Н-ської військової комісії і освободжує ся заразом від заказу видаленя із місця пробуваня, даного їй 13-го липня минувшого року.” Прокуратор палати, Лїнц.

Редактор „Тижневого вістника” і ротмістр Зиков були освободжені від обвиненя ще борше, на злість велику „пана маршалка”, котрий говорив, що палата судова не має права так поступати.

— Після сего можна всяке безправство залагодити, всяке! — говорив він з гнївом штучно уданим і збирав ся подати скаргу на палату.

— А не казав я, що у злодіїв, як у пияків, єсть свій Бог опікун! — скрикнув Шольц, прибігши поздоровити Орлову з таким щасливим залагодженем справи!

— І ви кажете, що то щасливе залагодженє?

— А якже не щасливе? преціпь заслону знов спустили, а тепер вже і підоймити її нема як! А того злодія варто би на цїлу Росію прославити, аби пальцем на него показували, а тепер з ласки рішеня палати знов вивинув ся...

— А памятаєте, як ви зі мною перечили ся, коли я казала, що все то скінчить ся так? Ви сьміялись з моєї несьвідомости, а показало ся, що я догадливійша від вас, мужчин.

Шольц стиснув плечима. — То перший випадок в судовій практиці... Однакож який се йому подарунок по тих всїх криках о Сибірі і о вязници! Таж він вас мало на каторгу не післав!...

— Знаєте, менї здає ся, що він не видержить сего: або застрілить ся, або...

Шольц засьміяв ся. — Не бійте ся — не такий він!...

— Хиба розкаянє відограє, — відповів Орлов.

XXVI.

Отжеж мало-помалу душна атмосфера кримiналу над головою Петра Івановича розвіялась; зловіщі призраки щезли, як щезають в горячий лїтний день хмари і на небосклонї його, очищенім від нинї від всякої погані житя — лишилась лише одна темна хмарка в формі якоїсь „клепки”, котрої вже ніяк не міг поспекати ся. Та хоть прокуратор Шольц і божив ся, що то вже Лупинському дурно не мине, але Шольц старав ся бути перенесеним; його змучила та даремна боротьба і чув ся ураженим за легковаженє до його справоздань, тож коли надійшла вість о іменованю його членом якогось окружного суду, то Петро Іванович відотхнув свобідно... Він навіть тайком перехрестив ся і почувши на рісницях слези подяки і розкаяня, крінко заклїпав очима, щоби не дати собі часу розчулити ся. В ознаку великої радости устроїв своїм звичаєм парадний вечерок, убив для своїх приятелів годованого річняка і стискав руки всїм так сердечно і так любо, мовби то і він сам і всї гості позбули ся якогось великого небезпеченьства. Сьвяткував кілька день за покотом і проходжуючись по місті під руку з Акулою, посвистував голосно якийсь тріюмфальний марш, не боячись під таким покровом нї Колобова, нї Комарова, нї нікого на світі.

Петро Іванович видавав ся цїлком спокійним, но жаль! все то була лиш комедія, бо тайком на самоті чув ся глубоко нещасливим: хотяй бояти ся не мав чого, хотяй ті страшні муки наглого упадку минули його, однакож чув ся він в положеню чоловіка, котрого здоймлено з високого місця, на якім він довго і уперто держав ся. Він ще по давному говорив голосно, безпроволочно похвалював або перечив, однакож пізнав борзо своїм неохибним, проникливим чутєм, що ґрунт усуває ся під його ногами, а достоїньство первеньства переходить від нинї на другого чоловіка. Той другий ще не виявив ся, не виплив, але що він ту є близько, що лише чатує на найблизшу спосібність, щоб сїсти на шию Петра Івановича — се було певно.

„Пан маршалок” був ще однакож головою кружка, то єсть тих людий, котрими він погорджував за нікчемність, задираньство, за захланність, словом за всї ті прикмети, котрі сам посїдав, однакож, і в їх очах стратив він чародійну силу і повагу, від коли здоймили з него маску чесного чоловіка. Його почали обходити, а Акула — котрий нараз оказав ся архієрейським кревняком — потихоньку сунув ся на перше місце, випигаючись на перед і заслонюючи собою Петра Івановича. Чи треба було заснувати який комітет, чи зібрати підписи або грошеві складки, побудувати мости або помалювати стовпи — зі всїм відношено ся до Акули, а Петро Іванович лишав ся на боці, за него забували умисне. На довершенє всего той сам Акула купив при помочи жидів тоті конфісковані добра, котрі тримав в посесії і з давен-давна уживав „пан маршалок”. До него охолоднїли навіть в ґубернаторській канцелярії, а із сторони Акули се було великою підлостю. Вкінци саме товариство, ідучи за зглядами начальства, відсунуло Лупинського на задне місце, і коли з поводу послїдних подій на Востоці завязав ся в місті славянський кружок за ініціятивою судії Натана Петровича — сильно чуткого на все „сучасне” — то Петра Івановича не лиш не вибрали на предсідателя, але навіть не запросили в члени.

Оглядаючись назад себе, він лякав ся тої зміни, яка зайшла в нїм і округ него. Боже ласкавий! де подїв ся той час, коли над головою Петра Івановича сіяло ясне небо, коли він проводив дни в спокою, а вечерами, уставивши дїтий „в позиції” і сам ставши „в позиції”, учив їх танцювати ріжні штудерні фіґури при звуках старого фортепяну, визичуваного за пять золотих місячно у господаря-жида! Той час минув і вже не верне ся ніколи. А як він тогди спав! а який здоровий був тогди його жолудок! Тепер він цїлий змінив ся і постарів ся, в чорнім волосю пробивалась сивизна, очи відбивали якимсь злорадним блеском, а на чолї межи бровами як забороздилась морщина, так уже ніколи і не розгладжувалась. Стративши спокій, дістав безсонницю, страшні почутя гризли його і мучили ненастанно, він став як той чоловік, котрий боїть ся, що кождої хвилї ударить в него грім, хоть і не було причини бояти ся, бо навіть і „клепка” могла щезнути безслїдно, скоро Шольц забрав ся в другу ґубернію. Петро Іванович міг бути цїлком спокійний, однакож наклінний до пересади, лякав ся навіть власної тїни. Став без причини здрогати ся і чимраз частїйше прибігати до таємничої чорної фляшчинки, котра мала власть удїляти йому хвилевий спокій і напроваджувати сон. Доктор Яроцький осторожно порадив холодні компреси до голови і ще щось такого, однакож анї компреси, анї чорна фляшчинка, анї адрес довіря, анї те місце в опікунчій скрини, куди він в тяжких хвилях житя звертав свої очи, ніщо не могло йому вернути утраченої рівноваги душевної. Зачав марнїти. Доктор Яроцький приписав йому ґімнастику для зміцненя. Петро Іванович зачав лазити по стїнах, зачав ходити на одній нозї, розмахував руками дивачні круги, викручував головою на всї боки, натягав ся, скакав, супроводжуючи тоті руки відривистими словами: раз! два! раз! два! і змордувавшись цїлу годину на однім місци, змучений кидав ся на крісло. Фізична утома наводила трохи спокою душевного; тогди прикликав жінку, пестив дїтий, сїдав грати в шахи з доктором Пшепрашинським, але глянувши в вікно, раптом мінив ся на лици: з гори, якраз напротив його помешканя надходив Колобов або Комаров, і того одного виду достаточно було, щоби ціле успокоєнє, осягнене через ґімнастику, пропало безслїдно; раптом блїднїв, махав руками, а той нервовий рух обясняв цїлу розпуку. „Панї маршалкова” зривала ся, „татко слабий” говорили дїти і потихоньку на пальцях виносили ся з покою. Лише доктор Пшепрашинський з холодною кровю, усвоєною довшою практикою, не вірив слабости і тайком усьміхав ся, коли „панї маршалкова” бігла з лавровими каплями.

При людях і в гостях Петро Іванович ще сторцував ся, жартував, грав в карти, розмовляв о політиці, громив Анґлію, не хотїв довірювати Германії, але бесїди о внутрішній політиці уникав: внутрішна політика конечно приводила до наших важних повітових справ — тож ухилював ся від того прикрого предмету, як чоловік, що боїть ся торкнути і поразити болюче місце. Петро Іванович гриз ся своєю підрядністю. Знакомі добре то понимали, тож запобігливо старали ся заводити розмову о таких предметах, котрі не мали ніякої звязи з справами внутрішної повітової адміністрації. Хтось говорив про Турків, другий про спіритистів, судія Іван Тихонович розповідав свої сни. Цїлком натурально, що ті штучні і не займаючі розмови не могли оживляти товариство, тож всїм було вкучно.

(Конець буде).

Відозва.

В сім році минає, як відомо, сто літ від часу, як прийшов на сьвіт Маркіян Шашкевич. Він положив великі заслуги для нашого народа, бо він перший навчив Русинів не встидати ся свого рідного слова, бо він перший показав дорогу, якою нам треба йти, щоби здобути собі повагу між іншими народами в сьвіті.

Наш бідний край обходить торжественно сю столітню річницю народин Маркіяна. Всюда по містах, місточках і селах устроюють вечерки і вечерниці в його честь; в Підлисю, його родиннім селї, поставили йому величавий памятник в формі хреста, у Львові відбули ся громадні походи на його могилу; тут і там основують ся інституції його імени, збирають ся складки на народні цїли і т. д. і т. д. Інтелїґент стає побіч селянина і робітника, молодїж побіч старих і з всїх грудей добуває ся один гимн похвальний в честь першого пробудителя галицької землї.

І нам, Русинам, яких доля кинула за море, не випадає остатись по заду в сьвяткованю сего ювилею. І ми також мусимо почувати ся до обовязку віддати достойну і гїдну честь Маркіянови, і тим способом показати нашим братям в старім краю, що ми так само, хоч на чужій землі, умієво шанувати память наших великих заслужених людей.

Тим то ми, підписані комітетові, сьміємо звернути ся до всїх Русинів в Америці от сими словами: Дорогі Родимцї! Хотяй ми розкинені по широкій і довгій Америці, то мусить нас тепер оживити одна думка, одна цїль, а се віддане почести першому каміняреви нашої вітчини. На всїх наших плейзах мусять в тім або з початком слїдуючого року бути устроєні концерти, вечерниці або який інший обхід в честь Шашкевича. Ми мусимо звеличити його імя, аби старий чи молодий як і дитина-школяр знали, хто був Шашкевич, що зробив і чим він є великий і заслужений для нас.

Но тоє возвеличене Маркіяна не може обмежити ся лише на слова; ми мусимо се віддане чести показати також і дїлом. Ми знаємо, що в старім краю сиплять ся фонди на рідну школу, ми знаємо, що всї Русини добровільно оподатковують себе і тягнуть ся з послїдного на народні цїли, хоч кождий з нас знає, як тяжко в краю о гріш. Богу дякувати, нам тут в Америцї лекше о хліб і о цент і длятого, чи можемо ми обоятним оком дивити на се, як наші братя кладуть на народнім жертвеннику свої лепти для народного добра, а ми з своєї сторони малиб бути рівнодушними і нїчого не дати?

Нї, і ще раз нї! Ми мусимо помочи нашому краєви і показати, що й нам добро рідної школи лежить на серци. Длятого ми просимо, щоби при всяких Маркіянових обходах збирали ся добровільні складки, щоби по церквах наше Вс. Духовеньство відправляло парастаси по Маркіяні і заряджувало заразом збиранє жертв, щоби взагалі не проминула анї одна нагода, при якій не зібралоб ся дещо на повисшу цїль. Всї ті жертви утворять один фонд під назвою „Ювилейний фонд ім. Маркіяна Шашкевича'' і він пійде на шкільні цїли в старім краю.

Ми певні, що наша американська Русь не повстидає ся. На бік всякі незгоди і сварні! Нехай всїх нас Русинів в Америці звяже під теперішну пору одна ідея: **„Сьвято Маркіяна!"**

За Комітет:

о. Йос. Чаплинський, предс.,
167 Hall Ave., Perth Amboy, N. J.

Ів. Мартон, заст. предс.,
Whiting, Ind.

Сем. Ядловський, кас.,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вол. Касьнів, секр.
10 Chmelnycky St., Ansonia, Conn.

Звіт
з віча в Monessen, Pa.

Дня 1. жовтня відбуло ся в нашій місцевости всенародне віче. Отворив його відповідною промовою місцевий парох, о. Антін Лотович. Він згадав за героя М. Січинського і за бл. п. о. Н. Стефановича, а відтак покликав д. Д. Пораду на предсїдателя, а Григорія Патинка і Михайла Куньку на писарів, на що збори одноголосно згодились. Д. Дмитро Порада, подякувавши за вибір, обяснив обширнїйше цїль віча та витолкував зібраним чим був М. Січинський і бл. п. о. Стефанович для нашого народу. Дальше загрівав віченвиків до збираня жертв на рідну школу.

Посїм д. Д. Порада уділив голосу о. А. Ротковы з Carnegie, Pa. о. А. Ротко виголосив реферат просьвітний у якім говорив, як то инші народи поступили наперед і як їм поводить ся, а все то через просвіту. Щоби просьвітити ся то треба конче шкіл, а в нас якраз їх дуже мало. Дальше говорив бесїдник, як то наші вороги відносять ся до нашої молодїжи в старім краю. Щоби тому запобічи, нам конче потрібно своїх рідних шкіл, де би нашу молодїж не називано „руським бидлом''. (На гали голоси: ганьба Ляхам!) Дальше говорив, як то бл. п. о. Н. Стефанович старав ся, щоби свій поневолений нарід просьвітити, одже і нам треба ступати слїдами небіщика.

По рефераті о. А. Ротка відсьпівано нам народний гимн „Ще не вмерла Україна''.

Другий з черги реферував Б. Якубовський з Pittsburga. В своїй промові заохочував до згоди, бо лишень згодою можемо чогось доборотись. Дальше згадав про Богдана Хмельницького і порівнав з ним М. Січинського, котрий вбив найбільшого нашого, ката ґр. Потоцкого. Говорив також, як то бл. п. о. Н. Стефанович працював цїле своє житє лишень для добра свого народу і як научав, щоби кождому було як найлїпше, а тут на жаль, находять ся люди, що працю покійника дурницею називають! (Між зібраними обуренє і голоси: ганьба таким дармоїдам!) При кінци заохочував бесїдник зібраних до підпираня своїх рідних шкіл.

Четвертий з черги реферував о. М. Даниловни з Latrobe, Pa. Він говорив за школи та просьвіту, в давній Руси, коли то инші народи ще мало знали про школи, а тепер ті самі народи далеко випередили нас, а то лишень через нашу байдужність. От хотьби тут в Америцї: чи маємо хоть одну школу як ся належить? Є кільна шкіл парохіяльних, та з них малий хосен, бо нема в них учителїв кфаліфікованих. Не диво, що нема шкіл по малих місцевостях, але де суть ті наші міста, у котрих на церкви видано по 60.000 до 100.000 долярів? Чи не могли би ми утримати в таким місци відповідного учителя? — Могли би, лишень не хочемо! Втім є потрохи вина наших отців духовних, вони є одинокою нашою інтелїґенцією тут в чужинї. Говорив дальше, що тут мусить стати хоть одна висша рідна школа і Товариство „Просьвіта''. Дальше говорив бесїдник за наші рідні приватні школи в старім краю. Хоть наші вороги переслїдують ті школи, то ми не повинні упадати на дусї, а підпомагати ті школи цїлою силою, щоби наші братя в старім краю могли закладати як найбільше наших рідних шкіл, щоби з них вийшли щирі борцї за нашу власну долю і волю. Кінчаючи свій реферат, загрівав зібраних до збираня жертв поміж знакомими по всїх закутках, так щоби самі не виходили з галї, не жертвувавши пару центів на рідну школу.

Бесїду о. Даниловича нагородили присутні щирими і довготреваючими оплесками.

Дальше виступив з деклямацією п. Н. Хомот, а посїм відсьпівано з великим одушевленєм „Не пора Москалеви й Ляхови служить''!

Шестий з черги виступив д. Михайло Стислий з добре обдуманою деклямацією. В тій деклямації спімнув він за героя Січинського і бл. п. о. Стефановича, за долю робучого народу, за наші гаразди в старім і новім краю. Деклятатора нагороджено оплесками і відсьпівано гимн „Ще не вмерла''. бо так закінчав свою деклямацію д. Мих. Стислий.

При кінци віча приступлено до збираня жертв на рідну школу і зібрано на фонд бл. п. о. Стефановича $92·75, а на памятник бл. п. о. Н. Стефановичу $9·37.

На сїм місци складаємо сердечну подяку всїм гостям, які прибули до нас на віче, щоби воно як найлїпше випало. З околичних місцевостий були присутні отці: о. М. Данилович з Latrobe, Pa., о. О. Ротко з Carnegie, Pa., о. О. Пеленський з McKeesport, Pa., пп. Д. Порада, Т. Порада з McKees Rocks, Pa., Б. Якубовський, І. Бабан з Pittsburg, Pa., Гр. Паткнок, Ант. Пиндус і Йосиф Костур з Cannonsburg, Pa.

Віче закінчено відсьпіванєм нашого народного гимну „Ще не вмерла Україна''!

Михайло Кунька,
писар віча.

Допись.
З Detroit, Mich.

Дня 6. падолиста обходилисьмо спільно Маркіянове сьвято. Хоть дуже порозкидані наші Русини по тім великім містї, то таки численно зібрались на сї вечерниці і з патріотичним чувством та скупленою увагою прислухувались хорам так мужеським, як і жіночим, котрі знаменито викінчували наші красні пісни під управою Е. Королишина.

Вірно і принадно виголосили твори Шашкевича Ст. Королишин і Евст. Гнатик. Вкінци Йос. Филяс, своїм з перенятєм виголошеним відчитом, потягнув нас гадкою у ті сумні часи нашої країни, в яких жив і боров ся поет Маркіян. Забавою з танцями покінчилось сьвято. — Була се дійсно ясна хвиля у сїрім нашім фабричнім житю, а вийде вона ще сьвітлїйша, наколи зважимо обставини, серед яких ми тут живемо. Творимо тут в Detroit неначе островець маленький, який зі всїх боків обливає звиж сімдесятьтисячне море ляцьке. Рівно як в краю, накидують ся і тутки на нас ті непрошені „братні'' опікуни, часто-густо обкидують плечі наші брудним шумовинєм, та подекуди схоплюють з гуртка нашого деяких слабодухів, що пірвані намовами, потапають, гинуть у тім мори ляцькім; але то лиш хорі слабодухи: прочі бодрі гурту тримають ся, хоть приходить ся їм нераз зносити дотинки так в фабриці, як і у хатї від тих культурних „наших браці''.

Михайло Ковелко.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяцїв	$2.00
до старого краю на 12 місяцїв ...	$2.50
в Америцї на 6 місяцїв	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офіеї, пішлїть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Голоднїй кумі „все хлїб на умі“.

(В альбом „Народнїй Волї“.)

Таке сьміло можна сказати о „Новосоюзовцях“, котрі всїми можливими способами намагають ся позискати нових членів до свого новомодного Союза. Зразу, по клївлендській конвенції, величали себе як великих оборонців робучого люду і думали собі, що на їх шумну програму всї пристануть і приступлять до них. А тут не теє! В подібних орґанїзаціях діє ся звичайно так, що хто хоче заасекурувати ся, то приступає або сам, або спонуканий до сего рухливим орґанїзатором; в новомоднїм Союзї нї одно нї друге, хоч сядь тай плач! Нових членів як нема так і не знати звідки би їх гурмою настягати. А тут страх, як хотїло би ся раптом зрости в силу! хоч би лиш похвалити ся такими членами, що лиш на папері приступають. А то і такого нема... І хоч головачі від новомодного Союза відпекують ся релїґії, як „ріжкатий“ сьвяченої води, то се однак не вадить їм ставати в оборонї нїби то покривдженого духовеньства — а все те є лиш на се, аби зискати собі ласку у них; — мовляв: ось дивіть отцї духовні! Ми не є такі страшні як про нас говорять. Поможіть нам нагнати до нас як найбільше членів, а покірнїйших від нас не будете мати; ми аби лиш свої кишенї мали повні, а за се ви, (се є духовеньство), робіть собі з народом, що хочете!... А забезпечивши собі в так легкий спосіб ласку у „покривджених“ сьвящеників, стають видумувати немислимі річи на „старий“ Р. Н. Союз, а все те на се, аби лиш кілька членів відорвати від тогож Союза. І тепер, коли на амер. Руси запанували прикрі відносини між народом, духовеньством (та не всїм), а Р. Н. Союз, яко народна орґанїзація, то є обіймаюча всїх без ріжницї, на своїм річнім засїданю позволив критикувати також і нас, сьвящеників, як членів тої самої народности, витикаючи перед очи наші блуди і хиби, котрі то хиби і браки спиняють розвиток нашого народа на других полях, то новомодний Союз замість похвалити се і приложити рук до сего, з простої зависти, що нарід зі своїми скаргами з повним довірєм звертає ся до старого Р. Н. Союза, вміє лиш гавкати та калоди класти!

А коли ансонїйський відділ Р. Н. С. видів, що „народ і церковна власть якось нїяк не можуть порозуміти ся і прийти до злагоди“ і „позаяк по причинї парохіяльних і церковних роздорів приходить ся терпіти і нашій орґанїзації Р. Н. Союзови, длятого сей відділ — виразно зазначую — зажадав загального зїзду „в справі нарад над нашим скрутним положенєм так на церковнім поли як і загальнонароднім“ а не над положенєм Р. Н. Союза! і предложив „щоби всї братства (бо вони суть і будуть підставою парохії, хочби там ще церкви і не було) і парохії і все духовеньство зїхали ся на наради, щоби „вигладити усї ті острі противенства і непорозуміня між народом і духовеньством“, то ся відозва і увага редакції цїлковито притьмили розум „Нар. Волї“.

Кождий здоровомислячий чоловік порозумів, яка була провідна думка ансон. відділу, лиш проводирі із „Народної Волї“ не годні були, чи не хотїли того зрозуміти. Відай числа-нумера нових членів лїтають їм всегда перед очима і не дають їм навіть здорово подумати!

І вчепивши ся того невинного слова, де ансон. братство зажадало, аби Гол. Уряд Р. Н. С. „зволив заняти ся скликанєм сего з'їзду“, то є маючи до розпорядимости „Свободу“, щоби позволив на її сторонах обговорити ту справу, — „Народна (?) Воля (?) „сьвідомо перекрутила змисл того поклику і давай бити во всї дзвони і кричати на всї застави, що Р. Н. Союз є в „скрутнім положеню“, „розпала ся“, таки „вже конає“ — отже на гвалт треба надзв. конвенції, бо може — може часом на місце джерзисітської „трійцї“ діставби притулиско який „новомодний, голодний на доляри, Новосоюзовець“!? А єсли се вже неможливо то принайменше буде мож знов кричати в „Народнїй Волї“ на великий розмет в „старім Союзї“ — отже усьміхає ся нова надія збаламутити скорше якихсь членів і притягнути до себе. І погуляв собі до схочу над сею „трійцею“, бо в тім з'їздї, де має ся обговорювати загальні справи: церковно народні, не хоче ся „трійця“ мати участи, бо се властиво не є їх річ! Дійсно треба подивляти ненависть новосоюзових головачів!

Передше кричали: „на гак з попами, „бо хотять захопити „Союз в свої руки“, а тепер, коли і попи і нарід упоминають ся о справедливі права для народа і хотять уздоровленя тих прикрих відносин, то після „Народної Волї“ вони „ображають свою власть“ та стали „революціонерами“; і в тім „Народна Воля“ пішла рука в руку з „Rusin-ом“ який назвав їх не лїпше, а впрост „нїгілїстами“! Красна компанія, нема що казати! Подружила ся „Народна Воля“ з „Rusin-ом“, — та най їх Г. Бог благословить і дасть в тім супружеськім станї пожити як найдовше. Ґратулюємо!

Сьвященик.

Справоздане з віча в Пітсбурґу, Па. на N. S.

Заходом комітету фонду ім. бл. п. о. Н. Стефановича відбуло ся дня 14-го падолиста с. р. віче в N. S. Pittsburg, Pa.

Віче отворив п. Станко промовою, в якій вказав на цїль віча, і запросив на дійсного предсїдателя п. Олександра Бучака з Пітсбурґа, а на почетного предсїдателя о. Ганулю з N. S. Pittsburg, Pa. — Предсїдатель, п. Бучак, подякував за вибір і поставив кандидатів на секретарів, а то: п. О. Мельника і п. Станка, що вічевики одноголосно приняли до відома; почім п. предсїдатель удїлив голосу п. В. Якубовському, а сей в ядерних словах змалював недолю українського народа в Галичинї, його безвпинну боротьбу з переможним і бутним Ляхом в Галичинї і вказав на средство, яке може український народ допровадити до бажаної цїли — до здобутя цїлковитої незалежности. Се средство, то просьвіта, яка тепер побіджає найсильнїйші армії уоружені в баґнети. Як всяка річ так і просьвіта потягає за собою видатки, тому бесїдник завзиває присутних до обильних жертв на фонд ім. бл. п. о. Н. Стефановича, який якраз має бути ужитий на просьвітні цїли українського народа в Галичинї.

По нїм забрав голос о. Ротко з Carnegie, Pa., котрий перейшовши історію українського народа, подвиги о національне питанє, та прийшов до того заключеня, що тільки просьвіта двигне наш нарід. Так само як попередний бесїдник завзиває присутних, щоби доложили кождий по цеголцї до здвигненя народного храму — храму відродженя полїтичного і економічного нашого народа,

Як всюди між Русинами так і тут не обійшлось без непорозумінь. Річ в тім, що угорські Русини, як тільки зачалось говорити о складках, громадно вийшли з салї. Жаль і то великий жаль, що єще так много з наших братів не розуміють своїх національних інтересів.

Чи тобі, брате з угорської Руси, не треба просьвіти? Чи угорські братя не так само терплять від мадярської корміги, як ми від польської? Чи не вплинуло би користнїйше на угорську Русь, якби галицька Русь сильно стояла? Ах! Ми вічно нарікаємо на Поляків, Москалїв, Мадярів і Бог знає на кого — кождого винуємо, тільки в собі вини знайти не можемо!.. Нї, братя! Всьому, що нас гнете, виннї ми самі, і ще раз самі, бо нема у нас згоди, солїдарности, нема у нас потягу до поважної працї, через що ми так страшно на поли просьвітнім занепали; нема у нас правдивої любови до своєї вітчини, до рідні, до народних ідеалів, за те є у нас самолюбство, чого дальшою консеквенцією є так задивляюча у нас несолїдарність навіть там, де вона єсть необхідна.— Як кілька лїт тому тільки перші телеграми принесли до Америки вістку про погром Жидів в Росії, то американські Жиди в протягу одного тижня зложили кілька мілїонів долярів для російських Жидів, а складали не тілько російські Жиди, але всї, так австрійські як і мадярські, словом всї, які замешкують Америку. Ало то потрафлять Жиди, бо у них є солїдарність, бо у них є любов до свого народу, а у нас сего власне нема. Так само роблять також Нїмцї, Поляки, Анґлїйцї, Чехи—тільки не Русини.

Даруйте, шановні читачі, що на сій точцї я довше спинив ся. Досада бере чоловіка, як бачить таку деструктивну роботу на народній ниві — таки її власних синів.

Дальше відчитав предсїдатель привітне письмо від предсїдателя фонду ім. бл. п. о. Н. Стефановича — о. М. Даниловича, а тимчасом збирано жертви, котрих зібрано $32.00, почім п. Станко подав гадку, щоби вибрати кількох людий, які би при кождій нагодї, як весїлє, хрестини, мітінґи і т. д. збирали на сю цїль датки, що вічевики однодушно одобрили і поручили комітетовим церковним заняти ся сим важним дїлом.

При кінци забрав голос о. Ганулю, а відтак п. Бучак, який подякував учасникам за присутність і жертви. Відсьпіванєм народних пісень закінчили вічевики віче.

О. М.

Всячина.

¶ **Коли земля залюднить ся вповні?** Під теперішню пору населенє земської кулї, якого число доходить до 1 мілїярда 467 мілїонів людий, розпайоване дуже нерівномірно, так, що на одну квадратову милю припадає по 31 люда. Наколиб так цїлу поверхню землї (46,350.000 квадр. миль) подїлити на 3 ґрупи: урожайну, пригожу до управи землю, степи і і пустарі, — то одержимо 28 мілїонів квадр. миль уражайної землї, 14 мілїонів степів і 4 мілїони пустарів. Після Равенштайна, число людий, яке може прокормитись на просторі одної квадр. милї — виносить 207. На підставі сього обчисленя, 5.994 мілїони людий творило-б собою найбільше число людий, яких змоглаб прокормити наша земля. Після тогож Равенштайна, приріст населеня становить в Европі 8·7 процент за 10 лїт, в Азії — 6, в Африцї — 10, в Австралії і австралїйському архіпеляґови — 30, в північній Америцї — 20, а в південній 15. Таким чином пересїчна цифра сьвітового приросту людий, виносить 8 процент за кождих 10 лїт. На підставі сього обчисленя, виходило-б, що населенє земської кулї вже в роцї 2.072 досягне числа 5.994 мілїонів людий. Виходить отже з того, що за 160 лїт наша земля вже не буде в спромозї виживити своїх жителів.

¶ **Памятник бараболям.** В Гарцї, біля Бравнляґе (в Нїмеччинї), стоїть памятник з такою написею: „Тутечки в р. 1784 роблено перші досьвіди управи бараболї“. В половинї вісїмнайцятого столїтя населенє Гарцу протягом кількох лїт терпіло голод. Тодї саме у надлїсничого Йогана, Юрія фон Лянґен'а повстала думка уживати нового средства поживи — і він, при співучасти і помочи свойого брата, Пилипа, рішив ся перевести досьвіди над управою бараболї, яку сер Вальтер Ралей став управляти в Ірляндії ще з р. 1586. Першу пробу управи бараболї перевели братя Лянґени в р. 1748 біля Бравнляґе, на просторі 10 морґів управної землї. Розумієть ся само собою, що місцеві жителї з недовірєм стрінули сю першу пробу над розмноженєм сеї з Америки привезеної ростини, — але опісля їх переконанє і осуд що до хосенности бараболї, як средства поживи, до того степеня змінило ся, що на памятку сеї події поставлено навіть памятник, якому і придано назву „памятник бараболям“.

Щасливий батько. Один 64-лїтний фармер в Оклягомі дістав перед кількома днями від своєї третої з ряду жінки новий „дарунок“, здорове дитя, що доповнило собою число двох тузинів... З тих 24 дїтий 6 вмерло, а 18 лишило ся при житю і помагають щасливому батькови фармерувати. Фармер тїшить ся найбільше тим, що він є одинокий в цїлій Оклягомі, якому пощастило ся придбати таке чиселенне цотомство.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. „Запорожська Січ“, від. 132 повідомляє своїх членів, що 10-го грудня відбуде ся річний мітінґ. На тім мітінґу буде вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разї будуть виключені з Товар. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Іван Грущецький, предс., Д. Хоцінський, секр.

СПАНҐЛЕР, ПА. Бр. Благовіщеня Пр. Богор. від. 120. повідомляє всїх своїх членів, що дня 17-го грудня відбуде ся річний мітінґ; початок о 1-ій годині по полудни. На тім мітінґу має явити ся кождий член нашого відділу як рівнож має кождий заплатити свій довг. Неявивший ся член заплатить 75 цнт, а урядник 1 дол. кари. — Іван Венґрин, предс., М. Белей, секр., секретар.

КРОМПТОН, Р. АЙ., Бр. сьв. Стефана, від. 246. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в другу неділю по першім, то значить 10. грудня с. р. Початок точно о 1-ій годині по полудни. На тім мітінґу має ся явити кождий член. Контрольна комісія має предложити справоздане касове, а по тім наступить вибір нового уряду і инші важні справи. На тім мітінґу буде приниматн ся нових членів до братства без вступного. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — І. Кравчук, пр., І. Чехут, кас., Максим Пилищів, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. сьв. о. Ник. від. 104 подає до відомости усїм своїм місцевим і позамісцевих членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня. Початок точно о год. 2.30 по пол. Кождий член мусить вирівнати всї свої довги і залеглости. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Відчитає ся справоздане і відбуде ся вибір нового уряду. Член довгуючий зістане виключений з Братства і Р. Н. Союза. — Н. Ваверчак, пр., К. Шкурат, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., Тов. „Запорожська Січ“ від. 155 повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня точно о год. пів до третої по пол. в гали Ваверчака; на мітінґу буде справоздане з цілого року, з доходів і розходів. Вибір нового уряду на рік 1912. Буде приниматн ся нових членів без вступного до Тов., а до Р. Н. С. після статута. Неявивший ся член підлягає карі 50 цнт., урядник 1 дол. — Іван Ваверчак, предс., Іван Гучко, кас., Мих. Чумер, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Володимира, від. 65 повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 9-го грудня с. р. точно о годині 7-ій вечером, в гали під ч. 48 Вашінґтон Аве. На тім мітінґу предложать комітетові справоздане з своєї діяльности за цілий рік, а також контрольна комісія здасть рахунок з братського маєтку за рік 1911. Дальше наступить вибір нових урядників на рік 1912. Члени довгуючі до Бр. мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разї не будуть мати права забирати голосу на нарадах, анї бути вибраними урядниками; кромі сего зістануть суспендовані з Братства і з Р. Н. С. Член неявивший ся заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. — Юрко Кравець, предс., Вас. Левчик, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 39 повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10 грудня, в неділю, о 2-ій годині по полудни, в гали Ф. Петруняка під числом 1021 В. Фаєт стр. На тім мітінґу має явити ся кождий член. Контрольна комісія має предложити справоздане касове з цілого року, а опісля наступить вибір нового уряду на слїдуючий рік і полагоджене инших важних справ; довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разї будуть виключені з братства і Р. Н. Союза. Член неявивший ся заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Грицько Гнатко, предс., Стефан Мельник, кас., Андрей Варян, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й., Сестрицтво Неп. Зач. Пресьв. Діви Марії, від. 200 повідомляє свої членкині, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня, по вечірни, в домі Андрея Варяна, під числом 925 В. Фаєт стр. Мають явити ся всї сестри без винятку. — Анна Варян, секретарка.

ЕМБРІДЖ, ПА., Бр. сьв. Петра і Павла, від. 47 подає до відомости членам, що дня 10-го грудня відбуде ся річний мітінґ в гали пана Чарлес Кістуфік, на першім стріті точно о годині 1.30 по полудни; на тім мітінґу має обговорити ся важні справи. Рівнож буде приниматн ся нових членів без вступу, а до Р. Н. Союза після статута; опісля буде вибирати ся новий уряд. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Повідомляє ся тих, що працюють по инших плейсах, щоб також прибули; лиш такий член єсть звільнений від мітінґу, що мешкає далеко і з якого тікет коштує поверх 1-го дол. Неявивший ся член буде суспендований з Братства і з Р. Н. Союза. — Іван І. Лучечко, пр., Ник. Петрович, кас., Мих. Фук, секр.

ДЖЕНЕТ, ПА., Бр. сьв. Димитрія, від. 207 відбуло річний мітінґ дня 11-го падолиста, на котрім вибрано новий уряд: Т. Драбік, пр.; П. Цар, заст. пр.; Д. Терпко секр.; Л. Монастирський, заст. секр.; Н. Опар, кас.; Н. Яворський, заст. кас.; И. Кодлачинський, опік. дітий; Ів. Яцко, дверн.; В. Сенчишин і В. Сіткевич, контр. Члени позамісцеві мають присилати свої належности на адресу нового секретаря: Д. Терпко, Box 434, Jeannette, Pa.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Братство сьв. О. Николая, від. 4. повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня с. р. о годині 2-ій по пол. в гали під церквою, на розї Ґрін і Сусекс стр. Взиває ся всїх членів місцевих як і позамісцевих, щоби явили ся; котрий член не явить ся, заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. Буде справоздане за 1911 рік і вибір нового уряду на 1912 рік. — Николай Пупчик, предс., Іван Жарський, кас., Григорий Підлипчак, секр.

БУФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. о. Николая, від. 127. повідомляє всїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня с. р., в гали при Ловджой і Сентрал Аве. Всї члени мають на тім мітінґу явити ся і вирівнати всї залеглі довги. Неявивший ся член буде караний гривною 50 цнт. — А. Грех, пред., Андрей Бумбар, секр.

ІСТ ШІКАҐО, ІНД. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 269 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го с. м. о год. 2-ій по пол. Кождий член має заплатити свій довг. Неявивший ся член буде покараний гривною 25 цнт., а урядник 50 цнт. Справоздане і вибір нового уряду. — М. Петрів, пр., М. Сикора, кас., М. Квасний, секр.

НЮБУРҐ, Н. Й., Бр. сьв. о. Николая, від. 176 повідомляє своїх членів, що дня 11-го грудня відбуде ся річний мітінґ, в гали під польским костелом, на Банкар Аве. Початок о год. пів до четвертої вечером. Справоздане касове і вибір нового уряду. Кождий член має явити ся і вирівнати свої довги, бо в противнім разї заплатить 1 дол., а урядник 1.50 дол. кари а кромі сего поступить ся з таким після параграфу. — М. Яблонський, пр., М. Бережняк, кас., Ів. Поповин, секр.

ТАВЕР СІТІ, ПА., Бр. сьв. Петра і Павла, від. 161 повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 18-го грудня. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. карп. Мітінґ відбуде ся на гали Йосифа Кольба в Тавер Сіті, Па. — Ів. Вусько пр., К. Волошин секр.

МАҐАНОЙ СІТІ, ПА. Бр. сьв. о. Ник. від. 222 подає до відома, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня с. р. о 1-ій год. по пол. в церковній гал. Справоздане і вибір нового уряду. Нових членів буде приниматн ся до братства без вступного. Взиває ся всїх членів, аби явили ся точно, бо будуть важні справи. Рівночасно повідомляє ся, що дня 19-го гр. Братство буде сьвяткувати свого патрона Сл. Божою в місцевій церкві. — І. Качмарчик, пр., В. Красїнський кас., М. Кохан секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 245. повідомляє всїх своїх членів так місцевих, як позамісцевих, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 17. грудня о годині 2. по пол. На сім мітінґу буде до поріщеня кілька важних справ як також вибір урядників на опорожнені місця. Кождий член має явити ся, бо в противнім разї підпаде карі 50 цнт., а урядник 1 дол. — Андрей Музика, секретар.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 92 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня, точно о 2-ій год. по пол.; кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить 1 дол. а урядник 2 дол. кари. Члени не вирівнавші своїх залеглостий будуть суспендовані з братства і Р. Н. Союза. — Н. Ванкивич, секр.

Велике Віче

відбуде ся дня 10-го грудня с. р. в Waterbury, Conn. в гали під числом 168 E. Main Str. (Garden Hall).

На се віче запрашаємо всїх Русинів і Русинки до найчисленнїйшої участи. Нехай нїхто не жалує трохи труду, а прибуде почути і поговорити зад средствами для нашого добра. На віче запрошує ся усїх Русинів без винятку, без огляду на віру або полїтичні переконаня.

За Комітет:
Павло Моніта.

НЕЩАСЛИВЕ ЖИТЄ.

Наколи органи травленя не сповняють свою службу, якби се повинні робити, тоді можуть наступити всякі забуреня, наслїдком чого наше житє стає нещасливе. В подібних случаях необхідною є скора поміч і ми маємо замір поручити всякому Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, як средство на усї недуги, шарпаючі нашу систему травленя. Сей лїк складає ся з побуджуючих і скріпляючих средств, які не позваляють орґанізмови ослабати, що звичайно наступає по ужитю средств, які мають прикмету лиш побуджувати орґанізм. Се вино прочистить внутреннести і приноровить їх до праці, зменчить обструкцію і всякі инші недомаганя.

Вино се рівнож злагодить болї жолудка і кишок; запобігає повставаню ґазів у нутрі, усуває біль голови, крижей, помагає в численних жіночих недугах, викликує апетит та змїцняє травлене їди.

Воно скріпляє нерви і є найлїпшим средством в усїх недугах жолудка і кишок.

По всїх друґсторах.
JOS. TRINER
1333-1339 S. Ashland Ave. Chicago Ill.

о. П. Понятишин.

З нашої церковної ниви.*)

I.

Сумно і невесело в тій гр.кат. церкві в Америці. Куди не глянеш, куди не ступиш, всюди оно рветь ся, всюди тріщить... До тепер було в нашій церкві за морем так, що руського американського епископа поборювали всілякі духовні і сьвітські проводирі угроруського народа, а з поміж Русинів, які походять з Галичини, лише ті, що стоять при так званих „твердих историческихъ началахъ" а яких то Русинів є в Америці досить незначне число. Прочі однак Русини, значить ті, що ніяк не хотять бути „русскими" (через два сс) стояли яко-тако при своїм Владиці. Ті угро-руські „духоборці" — так стали їх звати послідними часами — і наші „Москалї з під Горлиць" спрягли ся були на руського Епископа, як відомо, вже тоді, як він що й но станув ногою на американьску землю і через звиш чотири роки, від коли є руський Епископ в Америці, вели вони против него так рішучу, безпощадну і завзяту борбу, що справді нераз можна було побоюватись, аби вони з шалености і гніву не зійшли з розуму... За весь час сеї шкандальної внутренної борби, яка кипіла в нашій церкві, наші, себто американські „Українці", котрою то назвою хочу відріжнити їх від „Москалїв з під Горлиць", заховувались, як сказано, супроти свого Владики, загалом беручи, цілком поправно, бо його підпирали, як хотіли і могли, і його боронили, як уміли, а коли вже не підпирали і не боронили, то бодай приглядали ся тій борбі і сидїли тихо.

Само собою розуміє ся, що американські гр.-кат. борці, якої і не були вони масти, даремно лютились, даремно псували собі кров, бо через їх борбу не випав самому руському Епископови ані один волосок з голови, і остаточно вони самі осьмішились і стратили всякий кредит так у рішаючих церковних властий як і у угорского правительства, у котрого вони шукали і благали помочи в тім проти-епископськім бою. Воно правда, що наш Владика журив ся потрохи тою борбою, но щоби бояв ся о свою судьбу або щось такого, сего зовсім не було. Коли хто через сю внутрішню братню боротьбу потерпів, то не руський Епископ, але наша руська церква в Америці, бо, по перше, вона доси не могла орґанїзуватись так, як треба, аби її будучність була раз на все забезпечена і як орґанїзують ся або вже зорганізувались церкви инших віроісповідань в Америці; по друге, бо ся борба внесла загальну деморалізацію у нашу церкву і деякі гр.-кат Русини не дуже то сильні у своїй вірі почали до своєї церкви зовсім байдужіти або й переходити до чужих їм церквей, а по трете, бо ся домашна війна в нашій церкві виставила її на позорище перед цілим сьвітом.

I помиляв би ся дуже сей, хто-б думав, що руський Владика був сею причиною, за-для якої розпочалась і через кілька вже літ шалїє смута в нашій церкві за морем. Ні, застановляючись і розбираючи річ безсторонно, абсолютно годі найти якусь провину чи там причину для сеї борби по стороні нашого Епископа. Бо припустім навіть, що наш Владика у своїм відношеню до угроруських духоборців і галицько-американських Москалюшків зробив який промах, — помилятись, як звісно, є людською річею — тож прецїнь над Епископом є висша церковна власть, до якої треба було вдаватись зі своїми жалями чи скаргами на Епископа; но розпочинати в церкві бунт, нищити сю церкву і деморалізувати вірних, на се можуть здобути ся не якісь там духовники, а хиба очайдухи, авантурники або такі люде, що не вміють обчислятись з наслідками своєї роботи. Мені здасть ся, що одинокою причиною сеї церковної ребелії, якої ми були сьвідками від чотирох років, була скрайна підла злоба, гордість, подражнена особиста амбіция (честилюбивість) і взагалі низька людська пристрасть по стороні сих, що сю борбу розпочали, і опаматати або вгамувати ворога, що борет ся з таких причин, як людська злоба, гордість і т. д. незвичайно тяжко або майже немислимо.

Но була-б се з моєї сторони велика обида для цілого угроруського народа в Америці, коли б я сю насьмішливу назву „духоборець" хотів прикладати до всїх його тутешних духовних і сьвітських провідників. Ні, між угорськими Русинами за морем є люде, і то прекрасні ідеальні люде, які знають, чим вони є що до народности і які, люблячи свою церкву цілим серцем, хочуть тій церкві добра. Ті люде зовсім не зважають на те, по котрій стороні Бескида мав щастє родитись наш американський руський Владика, лише знаючи, що Русини з Угорщини і з Галичини є одним і тим самым народом, як також знаючи, що повинуватись своїй власти велить закон Божий, станули сильно і непохитно, при своїм Епископі і провадять днесь таку роботу, якою може тїшитись кождий правдивий гр. кат. вірний в Америці. Маю на думці головно сих угорських наших братів, духовних і сьвітських, що згуртували ся при ґазеті „Rusin" або радше в тій орґанізації, якої згадана часопись є офіціяльним орґаном.

Та їй Богу, що я геть відбив ся від своєї річи. У мене, бачите шановні читачі „Свободи", зовсім не було охоти говорити о борбі або о причинах сеї борби, яку ведуть в нашій церкві від самого приїзду Епископа в Америку „духоборці" і їх компанія; ані, розумієть ся, не хотів я сортувати угорських наших братів на агнців і козлів. Моєю цілею є звернути увагу американських гр. кат. Русинів на одну прояву, яка зайшла у нашім церковнім житю в послідних вже часах. Щоби однак те, що я вже написав, навязати до сего, про що я хочу дальше писати, треба мені зайти ось так.

Конець-кінців, в наслідок сеї кіль-

в Америці, витворились в ній два скрайно ворожо до себе настроєні табори. В однім таборі находились чи властиво находять ся угроруські духоборці, сьвященики і цивілї тай наші Москалї також духовні і сьвітські; за сими-ж духовними і сьвітськими „лицами" стоїть, розумієть ся, частина наших гр. кат. чорноробів. Що до простого війська, яке стоїть в сїм таборі, я можу лиш се сказати, що воно не пішло до сего табору добровільно із своєї власної волї, тільки дало ся збаламутити і намовити своїм ґенералам. А дотично знов проводирів, ґенералів сего табору, то я не розійдусь мабуть з правдою, коли скажу, що отамити їх і навернути не потрафить вже ніяка людська сила з сеї простої причини, бо вони впали в такий душевний стан, який називає ся в катехізмі: „Закаменілість в гріхах і на спасенні упімненя". На те, щоби їх вразумити, треба якоїсь висшої надприродної сили Божої, іменно такої, яка колись гордого, завзятого і лютого Савла перемінила в покірного, лагідного і доброго Павла.

Другий табор, — се ті Русини, духовні і сьвітські, які походять із Галичини і яким московська дурійка не завернула голов, а з угорської знов сторони ті, що, як в горі сказано, гуртують ся коло „Rusin-a". Що до сеї ґрупи угорських Русинів, то треба з найбільшим признанем піднести, що вони є найвірнїйші Владиці і найбільше його попирають. А про Галичан треба сказати те, що спершу були вони для свого Епископа навіть дуже вірні і прихильні, но потім зачала ся ревність і преданність поволи студенїти і слабнути; в кождім разі однак, як я вже перед тим згадав, вони сяк-так держали ся і стояли при Владиці і нічо против него не виступали. — Так було в нашій церкві до недавна.

II.

Остатними часами, коли оружіє „духоборців" і наших Москалїв почало тупіти і коли загал гр.-кат. Русинів освоїв ся з їх борбою так, що й не звертав вже на неї уваги, стала ся у нашій церкві в Америці річ дивна і несподївана. Ті гр.-кат. Русини, що досі держали сторону Владики і взагалї не каламутили в нашій церкві води, почали поволи-поволеньки що раз то сьмілїйше показувати свої ріжки. Властиво беручи, то вже від послїдної, себто клївлендської конвенції Р. Н. Союза можна було зауважати, що відносини деяких Галичан, духовних і сьвітських, до руського Епископа починають ставати ся неясними, невиразними. Із статей, які по конвенції і опісля появляли ся від часу до часу у „Свободі", а які, о скілько мої відомости правдиві, походили переважно від ріжних наших людий в Америці, можна було зміркувати, що в нашім таборі не всьо в порядку, що й у нас починають виринати ріжні квасї і неґодованя на Владику. В сих статях містилась нераз якась колючка, догана або й погроза на адресу нашого Епископа або вірного йому духовеньства; ті статї зраджували якесь вагане, якусь непевність, на яку, іменно, дорогу що до Владики мають деякі наші ступати; но вгадати, чи те все принесе бурю і зливу з громами і блискавицями, чи скінчить ся лише на малім дрібненькім дощику або „капуснячку", як то кажуть Поляки, з початку ніхто на певно не міг. Аж яких два місяці тому назад показало ся вже зовсїм ясно, що сей непевний воздушний стан, який висїв над нашим табором від остатної конвенції, приніс бурю і то

ходить нераз несподївано серед літа в горячу і парну днину.

Очевидна річ, що як всї бурі, котрі були до тепер в нашій церкві, так і ся послїдна буря звернена є против нікого иншого, тільки против нашого Владики, який приїхав мабуть до Америки тільки на се, аби нїколи не зазнати тут спокійної хвилї. А бурю сю против Владики сіють так гр.-кат. вірні, як і деякі гр.-кат. сьвященики. Що ворушать ся тут і там против нашого Епископа вірні або й цілі навіть церковні громади, я сему не дивуюсь тому, бо вони прецїнь привикли були до зовсім инших порядків в церкві, а не таких, які мають бути, а які тепер заводять ся. Но що роблять заколот в нашій церкві самі наші сьвященики і то такі, що до котрих до недавна можна було йти в заклад, що вони, хочби й що прийшло, не опустять свого Владики — се незвичайно дивно і се викликувати мусить великий біль в серци кождого думаючого Русина. Деякі з сих наших отців духовних, що уважали за мудре, змінити фронт проти Епископа, забули ся так далеко, що їздили навіть до Скрентон в Пенсильвенії, де братали ся з „духоборцями" і нашими Москалями тай спільно з ними робили чорну раду, як би то можна свого Епископа успішнїйше побивати. Инші знов наші отченьки нігде вправді не їздили і з ніким не кумались, но виступили против Епископа одинцем, кождий на власну руку. Ну, во то правду кажуть люди, що із несподїваного буває сподїване і так воно сталось і тут з деякими нашими сьвященниками... Як би там впрочім і не було, а з сеї каші, яка тепер у нас варить ся, готова вийти для нашої церкви дуже велика шкода, і то навіть більша від сеї, яку нанесли їй вже угорські духобори і їх кумпанія. Но йду дальше.

За средство, через котре виладовала ся та буря проти нашого Владики, служила „Свобода", орґан Р. Н. Союза. Як відомо, „Свобода" все дивилась на сьвіт тверезо і через перші два три роки вона нїколи з Епископом не воювала. Противно, вона знаючи добре, що нїхто, тільки один Епископ (розумієсь разом зі сьвященниками) може нашу церкву в Америці упорядкувати і уґрунтувати, навіть горячо його боронила. З часом сей запал „Свободи" як і взагалї запал Русинів до Владики значно остиг, а врешті і зовсім застиг; з другої однак сторони „Свобода" не переходила своїх границь, а як коли і драснула Епископа, то було се тільки трошки, делікатно і в рукавичках. Тим-то дуже дивно воно виглядало, коли ся „Свобода", яка до тепер відносила ся до Владики більше або менше all right, замінила рішучо свое становище тай дала ся нашим боєвикам втягнути до борби против Епископа. А дивовижно було воно тим більше, що прецїнь сей руський Владика був покровителем, почесним і дїйсним членом Р. Н. Союза і яко такий троякий чи двоякий член Р. Н. Союза має право домагати ся сего, щоби орґан Р. Н. Союза трактував його як вже не прихильно, то бодай чемно і оглядно. Я думаю, що кождий член Р. Н. Союза має право домагати ся сего, аби „Свобода", орґан Союза, шанувала його честь і взагалї на него не їхала — то о скільки більше повинен мати таке право такий член, як Епископ, котрого в початку той самий Р. Н. Союз обсипав такими високими гідностями як покровительство і почесне членьство. З яких то гідностий доступити не мав ще до тепер щастя ні один руський смертельник в Америці. Се, що „Свобо-

*) Помимо того, що в 47-ім числї („До відома і під розвагу всім членам Р. Н. Союза".) між иншим було сказане, що редакція нашої часописи не буде в будучности принимати і містити на сторінках „Свободи" — „ніяких дописий, відносячих ся до справ церковних", мимо того ми зважили ся дати місце виводам о. Понятишина на туюж тему. А робимо се з тої причини: сама справедливість вимагає того, щоб осуджуючи когось, вислухано також і його обороняи, або інакше, коли має ся видати якийсь справедливий осуд, мусять бути вислухані обі сторони. До сеї пори на стовпцях нашої часописи забирала слово одна сторона; — нехай-же тепер вільно буде сказати пару слів і другій. По друге: ми не хочемо стягнути на себе неслушного підозріня якоїсь неістнуючої з нашого боку злоби проти особи нашого гр. кат. епископа; по трете, не хочемо, щоб орґан Р. Н. Союза, народно-запомогової орґанізації, стягнув на себе хотьби тїнь якоїсь партійної вузкоглядности. Річ природна, що в імя того самого принципу стоять сторінки нашої часописи для всякого отвором, хто виводами автора повисшої статї чувби ся

проти руського Епископа, покровителя, почесного і дійсного члена сего Союза, я можу собі лиш так пояснити: Загально кажуть, що Америка є країною можливих неможливостей або иншими словами, що в Америнї є всьо можливе. А тому, що й ми живемо в Америцї і многі з нас навчили ся навіть їсти всякі американські pies паї), то й у нас, у Русинів, стало ся всьо можливе... Но прошу шановних читачів не думати, що я, картаючи „Свободу" в сій бунтації проти Епископа, хочу картати також її редакторів. Нї, сего я не хочу робити тому, бо вони самі статей на Епископа не писали. Вони діставали дописи від людий, переважно сьвящеників і думаючи, що цїле наше духовеньство і члени Р. Н. Союза є ворожо настроєні до свого Владики, без розбору поміщали сї дописи у „Свободі".

Та як там не маєть ся річ зі „Свободою" чи її редакторами, а наші „єґомостї" і гр. кат. вірні так били і на всї боки прали у „Свободі" нашого Владику, що лоскіт йшов аж по цїлїй Америцї. — А сей Епископ „тиран", а він „бізнесмен", а він „гробокопатель свого народа", а він „айриський ґенеральний вікарий", а він „ходачковий шляхтич", а він сякий, а він такий, а вон з ним, а на пащу з ним — лунало через кілька тижнїв у „Свободі" і я смиренний раб божий, читаючи такі масні статї і дописи, часом, скажу правду, сьміяв ся, часом здвигав раменами, часом жалував і нарікав, часом затискав навіть зуби і все насувались менї на язик отсї Тарасові слова:

> Доборолась Україна
> До самого краю
> Гірше Ляха свої дїти
> Її розпинають...

з сими тільки змінами, що замість слова „Україна" в першім рядку я клав слова „наша церква", маючи на думцї, розумієть ся, нашу церкву в Америцї, а замість слова „Ляха" в третім рядку, я клав слово „врагів".

Ну, але не пора воно сьміятись, жалувати або й затискати зубами — подумав я собі. Тут огонь, а коли горить, треба гасити і ратувати і задля сего гашеня огню я сїв, взяв перо та почав укладати і писати отсю статю. Зовсїм природно, що я не можу знати, чи се моє писанє буде справдї такою сикавкою, яка потрафить угасити весь сей огонь в нашій церкві, що спричинили його нїби то наші; по правдї кажучи, я сего не сподїюсь. Я буду вже дуже вдоволений, коли отся моя статя бодай сей огонь зльокалїзує, то значить, не позволить йому дальше розширятись. Заки однак приступлю до властивої роботи, уважаю за відповідне звернути увагу на одну річ. Іменно, дехто із поважаних читачів міг би собі думати, що я длятого зголосив ся на якогось церковного пожарника або фаєрмана (ха, ха, ха!) — як то звичайно кажуть наші люде — бо я, мовляв, єсьм лизуном або прихвостнем руського гр. кат. Владики. Хто би так думав, помиляв би ся дуже. Я нїколи не був у ласках в Епископа тай за чотири роки руський Епископ нїчого доброго менї не зробив. Тим то, коли я хочу боронити Владику, то не роблю сего з якоїсь вдячности або якогось особистого інтересу, лише в імя правди і слушности і длятого, бо доля нашої церкви в Америцї є тїсно звязана з долею нашого Епископа. Оо такій увазї приходжу до першої точки, іменно, які є причини теперішної бурі в нашій церкві.

(Дальше буде).

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА В ГАЛИЧИНЇ.

Зібрано на Маркіяновім сьвятї в Шікаґо, Ілл. (Прислав о. Н. Струтинський $12.25

Величаві Маркіянові обходи в Галичинї.

Маркіянові обходи в старій нашій вітчинї почали ся дня 29-го жовтня відслоненєм величезного памятника на підлиській горі, у родиннім селї Маркіяна. Памятник здвигнений жертвами усего народу. На широкорозрослім горбі без дерев, посеред зломів білого вапняка, підносить ся на сїмметровім підмурованю желїзний хрест, кратової конструкциї. Цїла височина памятника виносить 25 метрів. Могутнїй символ спасеня людства — а заразом знак пошани для того, що збудив наше рідне слово з пятьсотлїтної дрімоти, гордо підіймає ся у блакит небес, видний на всю широку околицю.

Як читаємо у звітах з того сьвята, нїколи ще не висїло стільки людий на малім двірци в Ожидові, що того пропамятного дня, 29-го жовтня. Сотки селянських підвод забрали гостий і повезли на підлиську гору. На чолї походу йшла кіннота Соколів, за кіннотою музика, за нею чета Сокола-батька з прапором, відтак відділ Соколів з Станиславова, учениці львівських шкіл, ґімназіяльна молодїж.

Пятнайцять тисяч людий вкрило, наче цьвітом білу гору і окружило могутний хрест відродженя. А він, здіймає ся понад товпами, несе са, пливе у гору, здаєть ся, ось-ось здійме ся із своїх підстав і обійме своїми раменами весь народ, усе те поколїнє, що пятьсот лїт двигало на своїх барках важкий хрест терпіня, йдучи до волї і сьвітла. І так, як сей народ стояв непохитно при своїй рідній мові, як його не змогли зломити нїякі злидні і переслїдованя, так стоїть непохитно днесь на підлисецькій горі желїзний хрест, памятник незабутньому пробудителеви галицької України — символ нашої народної сили і непохитности.

Під хрестом відправлено соборну Сл. Божу. По богослуженю залунали привітні промови о. мітрата Туркевича, голови Шашкевичівського комітету, о. Кальби, відпоручника львівської „Просьвіти", д-ра Е. Озаркевича і відпоручника ґімназіяльних учителів, дир. Сабата.

Орхестра заграла „Марш Соколів". Довгий похід передефілював перед памятником і почав повагом сходити з гори. Чети за четами ішли і ішли з гори до Підлися. Другими стежками зійшли народ і процесії. Село Підлисє у щерть набите народом. Вулицями маширує військо — не чуже, не се, що призначене неволити і гнобити народ, але військо рідне, своє, слава України. Прапори кланяють ся Підлисю, тому незначному селу, яке стало однак сим огнищем, з якого розійшло ся зарево поранної зірницї на всю Галичину.

Чети за четами приступали і окружили колодязь і могучі старезні два Маркіянові дуби, що були сьвідками його безжурної молодости. Надійшли процесії і о. мітрат Подолинський посьвятив воду в Маркіяновім колодязю та благословив вірних.

Запав вечір і тисячі, що зійшли ся віддати поклін свому героєви, що повів їх на шлях правди, щастя і добра, з сумом опустили Підлисє.

Оттак відсьвятковано перший день Маркіянового торжества у його родиннім селї.

У столици галицької України, на днях 5 і 6-го падолиста рівнож обходжено не менче торжественно столїтну річницю уродин Маркіяна Шашкевича. Тисячі українського народа з цїлого краю, зєднило ся у Львові, щоб спільно, без огляду на свої партійні переконаня віддати низький поклін відновителеви рідного слова і батькови національного відродженя. Сьвято розпочало ся 5-го, в недїлю рано торжественним богослуженєм в катедрі сьв. Юра. По богослуженю відслонено і посьвячено в катедрі пропамятну таблицю.

Тимчасом на площі уставляв ся величавий похід. Короткий поклик-коменда і на чоло походу висунули ся Соколи і Січи, в числї 468 людий, з двома музиками, з Ланів і Комарна. За Соколами ступали народні школи (172 уч.); учениці (388); за ними ученики ґімназій (1260); студенти і студентки університету (196) та полїтехніки; питомці (260); сьвященики (62); члени депутацій з цїлої Галичини (576), та 1035 відпоручників всїляких наших інституцій, читалень і кружків з 345 вінцями. Величезний ряд вінців розтягнув ся на просторони більше як один кільометер. Ріжнородність матеріялу, з якого були вінцї сплетені звертала загальну увагу. Найбільше було вінців з соснини, або з примішкою збіжа, або з чистого збіжа; опісля були вінцї з барвінку, мірту, астрів, соломянок, лаврові, калинові, пальмові, з штучних цьвітів і инші. Похід числив до процесій разом 4.321 осіб.

За вінками ступало кільканайцять процесій та непроглядні юрби вірних. Загалом, як признають навіть польські часописи, в поході взяло участь звиж 10 тисяч людий.

Повагом посував ся похід, а весь Львів вироїв ся на вулиції.

На кладовищи тїсний шпалїр сокільських і січових чет окружив Маркіянову гробницю. Величезне личаківське кладовище заповнило ся у щерть людьми. Прапори клонять ся перед Маркіяновими мощами. Прибули наконець хори, найперше ґімназіяльні, опісля духовної семинарії та духовеньство, а вкінци митрополит.

Очи всїх звернули ся намаєстатичну стать митрополита який почав парастас. По нїм проголосив митрополит знамениу промову, яку наші читачі мали нагоду читати в цїлости у попереднїм числї нашої часописи.

По промові митрополита нарід розійшов ся повагом домів. По полудни відбули ся по читальнях відчити, а вечером популярний концерт української ґімназіяльної молодїжи.

Властивий сьвяточний концерт, яким звеличала галицька Русь Маркіяна, відбув ся 6-го падолиста, в найбільшій сали міста Львова, у „Фільгармонії". На нїм сьпівала славна українська сьпівачка, панї Сольомея Крушельницька. Палку промову виголосив про часи Маркіяна Шашкевича о. Лежогубський. Опісля продували ся хори „Бандуриста" та „Львівського Бояна". Публика з запертим віддихом слїдила кожду точку, надгороджуючи сьпіваків і солїстів бурями оплесків. На закінченє концерту відсьпівано „Ще не вмерла Україна".

Дня 7-го падолиста повторено концерт з тою самою програмою. На нїм явила ся зовсїм нова публика, яка не могла була дістати вже місць на перший концерт. Сей другий концерт випав рівнож величаво.

Рівнож і духовна семинарія у Львові урочисто сьвяткувала память Маркіяна на дни 6-го падолиста. Прикрашена зеленю церков семинарицька була заповнена битком народом. По Сл. Божій, яку відправив митрополит, вийшов він зі сьвященьством перед церков і посьвятив пропамятну таблицю, вмуровану в церковну стїну. Таблиця є зроблена з червоного мармору, у якім є викута золотими буквами слїдуюча напись: „У сїм храмі молив ся за відродженє руського народа Маркіян Шашкевич". По покропленю таблиції виголосив проф. львівського університету, Студинський гарну промову про сї часи, коли Маркіян був питомцем духовної семинарії.

Потім питомець духовної семинарії Добушовський виголосив довшу прелєкцію про значінє Шашкевича в українській лїтературі, а инший питомець, п. Гаврилюк відчитав отсю заяву: „Нинї минає 100 лїт від хвилї коли побачив сьвітло денне великий вістник і подвижник відродженя галицької України, Маркіян Шашкевич. Цїла соборна Україна сьвяткує торжественно память отсеї хвилї. І ми, українські богослови, вже від лїт приготовляли ся до участи в сьому торжестві і збирали лепти між собою на стипендійний фонд ім. Маркіяна Шашкевича. І отсе дїлимо ся радісною вісткою, що по залагодженю формальностий, з новим роком сей фонд у висотї 5000 корон входить в житє. Львів 3. падолиста 1911. Комісія для введеня в житє леґату богословів ім. Маркіяна Шашкевича: Евген Гаврилюк, Петро Каблак, Федь Попель, Петро Кашуба.

Вкінци хор питомців відсьпівав кантату Людкевича „Дайте руки юні други" (слова Шашкевича) і на тім о год. 1. в полудне скінчило ся гарне Маркіянове торжество в духовній семинарії.

Ось так величала память Маркіяна столиця галицької Руси-України, Львів.

За прикладом Львова по цїлій Галичинї, скрізь відбувають ся величаві обходи. Народ з пошаною віддає честь колишньому бідному сьвященикови, що запроторений на „голодівцї", відрізаний від людий і сьвіта, не переставав боротися за народну ідею, що став батьком нашого буйного народного життя; що за любов до народного слова передвчасно зложив свою голову у сиру могилу.

І весь наш народ одушевляє ся величним торжеством народного обновленя — лиш одні зрадники-москвофіли, як звичайно, киринять і аж давлять ся з лютости. І не дивниця: Маркіянове сьвято — се сьвято побіди народної ідеї над мертвеччиною, сьвято воскресеня могучого народа, що встає з оковів і кладе свою ногу на грудь поборених і вмираючих у безсиллю наємників лютого ворога.

Ось так сьвяткує Галичина сьвято свого воскресеня. Лиш у нас, на Американській Руси чогось тихо і глухо, начеб не минуло сто лїт від дня уродин нашого воскресителя, але доперва була сотня лїт перед його приходом. І мимоволї насуває ся на ум важке питанє: чому воно так? Невжеж ми не дійшли ще до того степеня культури, що каже нам шанути память наших героїв?

Нї! „Ми мусимо звеличити його імя!" — слова відозви Маркіянового комітету, поміщеної в 47-ім числї нашої часописи — „На всїх наших плейзах мусять в тім, або з початком слїдуючого року бути устроєні концерти, вечерницї, або який инший обхід в честь Шашкевича!...

„Но тоє возвеличенє Маркіяна не може бути обмежене лиш на слова; ми мусимо се відданє чести показати також і дїлом.... Богу дякувати, нам тут в Америцї лекше о хлїб і о цент, і ми не можемо обоятним оком дивити ся на се, як наші братя кладуть на народнім жертвеннику свої лепти для народного добра.... Ми певні, що наша американська Русь не повстидає ся. На бік всякі незгоди і сварнї! Нехай всїх нас Русинів в Америцї звяже під теперішну пору одна ідея: „Сьвято Маркіяна!" —

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдательска:
Марія Череппак, Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2065 **КВІТ** $195.00

на сто девятьдесять пять долярів і 50 центів, котрі місцевий Уряд отримав як посмертну запомогу по Іванї Ільчишин на похор. кошти з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ойл Сіті, Па. 16. падол. 1911.

Іван Фрис.

Съвідки:
К. Буряк.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 139.
Іван Фрис, предс.
Павло Буряк, секр.

Ч. 2066 **КВІТ** $200.00

на двіста долярів, котрі п. Яків Ільчишин отримав як посмертну запомогу по батьку Іванї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ойл Сіті, Па. 16. падол. 1911.

Яків Ільчишин.

Съвідки:
К. Буряк.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 139.
Іван Фрис, предс.
Павло Буряк, секр.

Ч. 2044 **КВІТ** $200.00

на двіста долярів, котрі п. Филимон Женьчак отримав як посмертну запомогу по жені Аннї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Пітсбурґ, Па., 12. падол. 1911.

Филимон Женьчак.

Съвідки:
Ів. Баґан,
Ів. Бандровський.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 171.
Ів. Бандровський, предс.
Олександер Бучак, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ПАССАІК, Н. ДЖ., Бр. сьв. О. Николая, відділ 42 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня с. р. в церковній гали сьв. О. Николая, на Вен Бурен Стр. Початок точно о годині 2-ій по полудни. Порядок мітінґу: 1) приниманє нових членів; 2) вибиранє місячного; 3) справозданє касове секретаря і касієра; 4) справозданє контрольорів; 5) прочитанє протоколів; 6) внесеня і ухвали; 7) вибір нового уряду на 1912 рік. Взиває ся всїх членів, щоб вирівнали всї свої залеглости. Котрий член не явить ся, буде покараний гривною 1 дол., а урядник 2 дол. — Адам Яцишак, пр., Кост. Петрик, кас., Алекс. Хованець, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. сьв. Арх. Мих., від. 85 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня 1911 в гали церковній (сьв. Арх. Мих.) на Норт Ларел Стр. На тім мітінґ має безуслівно появити ся кождий член, бо в противнім разі заплатить 50 цт., а урядник 1 дол. кари. Порядок мітінґу: 1) отворенє точно о 2-ій годині по пол.; 2) справозданє уряду за рік 1911-ий; 3) вибір урядників на рік 1912-ий. Члени, як місцеві так і позамісцеві мусять вирівнати свої залеглости, бо кождий довгуючий член за 2 місяцї буде виключений з Братства і з Р. Н. С. — Мих. Мардиняк, пр., О. Шараварко, секр.

ДЕСЛОДЖ, МО., Бр. сьв. О. Николая, від. 225 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в другу неділю по першім, дня 10 грудня с. р. 1911 зараз по Службі Божій, в гали церковній. На тім мітінґу предложать головні урядники справозданє з своєї дїяльности за цілий рік і справозданє каси. Дальше наступить вибір нових урядників на рік 1912. Усї місцеві і позамісцеві члени мусять ся явити на тім мітінґу і вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару 50 цт., а урядник 1 дол. Нових членів буде ся принимати до Братства без вступного, до Р. Н. С. після статутів. Члени, котрі винні за відзнаки і шапки мусять заплатити; так само і за хоругви. — Іван Якимів, пр., Вас. Постойко, секр.

ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ. Товариство Руский Молодечий Клюб Поступовий відділ 70, повідомляє всїх своїх членів, що остатний мітінґ с. р. Відділу І-го відбуде ся дня 12-го грудня, а Відділу ІІ-го дня 15-го грудня с. р.; кождий член тогож товариства повинен вирівнати свої довги і розмети на тих мітінґах. Член, котрий не вирівнає своїх довгів на тих двох мітінґах, буде уважаний як суспендований по мітінґу після статута Р. Н. Союза і стратить право голосу на річнім мітінґу, котрий відбуде ся дня 26. грудня сего року. — Ант. Онисик, секр. фінансовий.

СВОЄРС, ПА., Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 197 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 17-го грудня с. р.; зачне ся точно о годині 2-гій по пол. в церковній школї (гали). На тім мітінґу має явити ся кождий член; котрий член не явить ся на означений час підлягає карі. 1) Контрольна комісія має предложити справозданє касове з цілого року; 2) вибір нового уряду на слїдуючий рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разї поступить ся з ними після статута. Неявивший ся член буде укараний гривною 50 цт., а урядник 1 дол. — Н. Господар, пр., Лесько Лазор, кас., Анд. Лужецький, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Братство сьв. Арх. Михаїла від. 243 відбуло свій річний мітінґ і вибрало новий уряд, до котрого увійшли: Теодор Карплюк, пред.; Вас. Шпарлюк, заст. пред.; Мик. Мацюх, кас.; Андрей Ничай, секр. фінас.; Роман Грабінський, секр. протоколовий; Михайло Гаврищків і Михайло Стефанків контрольори каси; Олекс. Гаврищків і Владислав Біная надзирателї хорих; Евг. Парійчук до фани; Онисим Станкевич дверник; Павло Вишньовський, маршалок. — Теодор Карплюк, пред., Андр. Ничай, секр.

ЕЛСВОРТ, ПА. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 109 повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня. Неявивший ся член заплатить 1 дол. кари. — А. Добранський пр., М. Тимчишин, секр.

Н. С. ПІТСБУРҐ, ПА., Братство Лицарів сьв. Георгія, від. 250. подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбуде ся 10-го грудня, о 2-ій годині по полудни, в гали церковній; кождий член має явити ся на сей мітінґ і вирівнати свій довг; неявивший ся підлягає карі, яка на остатнім мітінґу зістала ухвалена. Вибір нового уряду на рік 1912. Нових членів буде принимати ся до братства без вступного. — Д. Мацїйовський, пред., В. Стадник, кас., І. Станко, секр.

СУПІРІОР, ВІС., Бр. сьв. о. Николая, від. 103 повідомляє, що 17-го грудня відбуде ся річний мітінґ. Початок о год. 2-ій по пол. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари. Позамісцеві члени мають свої залеглости вирівнати, бо інакше зістануть суспендовані. — Н. Сойка пр., Й. Еляш секр.

ВІЛІНҐ, В. ВІРД. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 56 повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10. грудня, точно о годині 4-ій по пол., в гали Дригорста, 45 стр. під числом 60. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разї будуть виключені з братства і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник 1 дол. кари. На відбувшім ся мітінґу дня 26-го падолиста зістав вибраний слідуючий новий уряд: Мих. Пуцило, предс.; Яким Вітенько, заст. пр.; Павло Будзїнський, кас.; Николай Дикий, заст. кас.; Стеф. Ґрушкевич, секр.; Вас. Когут, заст. секр.; надзирателї хорих: Іван Когут і Іван Гарасюк; контрольна комісія: А. Завада і Стеф. Цюпінський; маршалок братства: Іван Наконечний. — Мих. Пуцило пр., Филип Коршняк кас., Стефан Дикий секретар.

ТРАВҐЕР, ПА. Бр. сьв. Івана Хр., від. 25, повідомляє всїх своїх членів так місцевих як і з околиці, що дня 10-го грудня відбуде ся річний мітінґ, на котрім буде ся полагоджувати справи Братства і предложить ся справозданє річне; по тім наступить вибір нового уряду. На той мітінґ має явити ся кождий член; неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Гоґоц, предс., Д. Баницький, кас., А. Сьпівак, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204 повідомляє всїх своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся дня 9-го грудня, о год. 8-ій вечером, під ч. 117 Авеню А. Позаяк сей мітінґ есть остатний в сім році, а по нїм наступить річний мітінґ, тож просимо всїх довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї стратять право голосованя на річнім мітінґу. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник 1 дол. кари. Нових членів буде принимати ся до Товариства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Й. Хомів предс., Гр. Кладек кас., Ів. Жовнїр, секр.

БОРНСАЙД ШІКАҐО, ІЛЛ. Братство сьв. Петра і Павла, від. 165 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го с. м. в гали церковній на Чансей Авеню. Мають явити ся всї члени, понеже зложить ся справозданє з цілого року і буде вибір нового уряду. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Кождий член, котрий має довг до братства, має його вирівнати; в противнім разї будуть викинений з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — С. Зелїнка, предс., П. Демкович, кас., С. Коцоловський, секретар.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. о. Николая, від. 63., подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбуде ся 10-го грудня о годині 1.30 по полудни, т. є. в другу неділю по першім. На мітінґ має явити ся кождий член. Буде вибрати ся новий уряд на рік 1912 і буде принимати ся нових членів до Братства без вступного. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї будуть суспендовані. Опікуни хорих мають віддати свої книжки предсїдателеви; котрий з них книжок не віддасть заплатить кару ухвалену мітінґом. — Н. Войтович, предс.

В. Е. ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Покрова Пр. Богор., від. 258 подає до загальної відомости всїм своїм членам, що на дни 17-го грудня відбуде ся річний мітінґ, на котрім кождий член має явити ся. Справозданє касове і вибір нових урядників. Нових членів буде ся принимати до братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 доляра кари. — Яків Мудрик, секр.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА., Бр. сьв. Ів. Хрестит. від. 223 повідомляє своїх членів, що дня 17-го грудня відбуде ся річний мітінґ з слідуючим дневним порядком: 1) Отворенє мітінґу; 2) справозданя з цілого року; 3) сконтрольованє книжок фінансового секретаря; 4) сконтрольованє касієра; 5) вибір нового уряду; 6) відданє книжок новому урядови; 7) відданє каси новому урядови. Члени мусять бути присутні на мітінґу аж до його покінченя. Неявивший ся член підпадає карі 50 цнт., а урядник 1 дол. Член довгуючий, а не вирівнавший перед мітінґом своєї належитости, буде виключений. Члени позамісцеві мають прислати свої належитости на адресу старого касієра: J. Boyko. 65 Brookside St., Wilkes Barre, Pa.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. „Січ", від. 136 повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10. грудня, зараз по Службі Божій. Кождий член, належачий до сего відділу, мусить явити ся на сей мітінґ. Неявивший ся член підпадає карі 50 цнт., урядник 1 дол.; член, що прийде пізнїйше пів години буде покараний карою 25 цнт. Буде принимати ся нових членів без вступного, прошу користати з нагоди. — Гнат Пелґрін, А. Брандибура.

НЮ БРІТЕЙН, КОНН. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від 254. взиває всїх своїх членів, щоби явили ся у пятницю, 15. грудня, на гали Клярк стр. у Бинца. Нові урядники мають відобрати урядованє на рік 1912. Буде принимати ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — Іван Карбовник, секр.

ДУКЕЙН, ПА. Бр. сьв. Прмч. Стефана, від. 268 повідомляє, що 10-го грудня, відбуде ся річний мітінґ. Кождий член має явити ся і вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить 1.50 а урядник 2 дол. кари. — Ів. Грипо, секр.

ДЕТРОЙТ, МІЧ., Бр. сьв. Івна Хр., від. 292 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня с. р. в гали під числом 79 Чікот Авеню. Всї члени мають явити ся і вирівнати свої залеглі довги. Неявивший ся член або членкиня буде караний 50 цт., а урядник 1 дол. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо інакше стратять право до запомоги і будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. — Іван Салагуб, предс., Антін Курило, кас., Михайло Козелко, секр.

ФОРД СІТІ, ПА., Тов. „Запорожська Січ", від. 187, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня; неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари; на тім мітінґу буде вибір нового уряду. До Братства буде принимати ся нових членів за половину вступного. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости; в противнім разї будуть вичеркнені з Братства і Р. Н. Союза. — Николай Теплий, секр.

НОРТ ТОНАВАНДА, Н. Й. Бр. сьв. П. і П. від. 88. повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 9-го грудня о год. 8-ій вечером. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари. Вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся без вступного. — Ф. Ворко, секр.

КАЛЕНДАР.

ГРУДЕНЬ.

н. ст.	Дни	Руські сьвята
7	Четвер	Катери вм.
8	Пятн.	Климентія п.
9	Субота	Алипа. Якова
10	Неділя	26. Якова Ром.
11	Понед.	Стефана
12	Вівтор.	Папамова
13	Середа	† Андрея ап.

НОВИНКИ.

Смерть українського письменника. В Київі помер 6-го с. м. визначний український патріот і письменник, Григорий Шерстюк. Покійник був редактором педаґоґічного місячника „Сьвітло" і співробітником „Ради". Написав і видав власним накладом „Коротку українську граматику", книжочки для дітий, та редаґував видавництво „Українського учителя". Невблагана смерть скосила передчасно молоде жите в його найкраснім розцьвіті і забрала Україні одного з красших її синів. Покійник помер на грудну недугу в 29. житя. В. й п.

Чи се в Росії? Майор міста поручив одному поліційному судії бути присутним на однім театральнім представленю і описля здати йому справоздане що до моральности виведеної штуки. Се не стало ся в Росії, але в місті Ню Йорку, року Божого 1911.

Американська гра „сліпої бабки". Нафтовий трост, „Стендерд Ойл Ко." після права є мертвий, розвязаний. Коли тутешне правительство в маю 1906-го року впточило тому тростови процес, який закінчив ся його розвязанєм, то тоді акція сего тросту платила ся на біржи по 625 дол. Тепер, коли сей трост після права уже майже 6 літ не істнує, найнизша ціна його акції виносить 645 дол. На біржи суть отже того погляду, що хоть трост на папери не істнує більше, однак все таки і тепер ще всяка конкуренція з ним є немислима. Населене Злучених Держав уже давно чує на своїй власній шкірі, що всяка „борба" тутешного правительства з тростами є лиш грою в сліпу бабку, для замилення очий легковірним.

Рузвелт проти номінації Тафта. Експрезидент Рузвелт в своїм прибічнім органі, „Філядельфія Норт Американ", в числі з 27-го падолиста, вголосив свої погляди що до номінації кандидатів на президентів Зл. Держав. Між иншим говорить, що він ніколи не обіцював Тафтови свого попертя, наколи Тафт схотів би поновно кандидувати. Опісля Рузвелт заявляє політично, що не буде попирати взагалі ніякого кандидата. Сам рівножані не думає кандидувати, і желає, щоб вже раз устала вічна балаканина про його кандидатуру. Про се однак дискретно мовчить, що зробив-би в такім случаю, колиб так його партія водвиргла його кандидатуре — „мимо його волї"...

Желізнича катастрофа. На стації Ню Рошел, коло Ню Йорку вилетів зі шин експресовий потяг. Сей потяг склад ся з двох електричних льокомотив, одного пакункового і одного почтового воза та девять особових ваґонів. На щасте не було жертв в людях, кромі серо, що дві особі віднесло лекші покалічення. Причиною катастрофи була обставина, що зворотниця, через яку переїхав перший віз, нараз зіскочила, звертаючи решту возів на фальшивий шлях.

На могилї бл. п. Адама Коцка. Мимо того, що 1. день падолиста, Всїх Сьвятих, є сьвятом латинського обряду, богато руських гробів на личаківськім цвинтари у Львові було освічених. Між иншими була ярко осьвітленою могила Адама Коцка. Коло 6. години вечером зібралось при могилї богато людий, молодїж зложила хор і відсьпівала „Ще не вмерла Україна" та „Ви жертвою впали". Один з присутних академиків, п. Степан Біляк виголосив коротку але поривающу бесїду. Зазначив він, що сьвято Всїх Сьвятих є латинським сьвятом пошани померших. У нас таким сьвятом є Зелена Субота. Коли однак і нині зібрав ся случайно, а так численно народ, то се є доказом, що віддати пошану бл. п. Адамови є потребою українських сердець і Українці не залишають ніякої наготи, щоби зложити докази памяти і пошани борцям за свободу, за права України. Такий народ, що має таких синів, як бл. п. Адам, і такий, що вміє гідно вшанувати своїх героїв — не буде ніколи. По тій бесїді п. Біляка, відсьпівано в дусї народний гімн „Ще не вмерла" і учасники сеї принагідної маніфестації розійшлись супокійно та поважно. (Нар. Слово).

Заносить ся на страйк в трьох державах. В Німеччині, Іспанії і Бельгії заносить ся під пору на величезні страйк. Під пору вибухнув уже в Німеччині страйк робітників занятих в фабриках желїза. Коли не наступить скоре порозумінє, 50.000 людий, занятих в тім фаху, стане до борби з фабрикантами, спроваджуючи цілковитий застій у тій галузи промислу. Рівнож приготовлює ся страйк кравців і як говорять, ся борба буде одною з найтяжших внутрішних кріз Німеччини. В Іспанії 35.000 андалюзійських робітників, занятих при желізниці, загрозило страйком, наколи правительство до 7-го грудня не вводить їх жадань. Рівнож, як доносять з Антверпії, приготовлює ся там величезний страйк моряків. Сей страйк може розширити ся також і на инші портові міста та спричинити великі шкоди морській торговлі.

Церковне торжество в Римі. Дня 27-го падолиста відбула ся в Римі величава церемонія потвердженя новоіменованих кардиналів. На зазив папи, зібрали ся того дня в Римі усї кардинали, щоб переправадити церемонію потвердженя своїх 19-ох новоіменованих товаришів. Між новоіменованими кардиналами є трьох з Америки, так що тепер Америка є заступлена в кардинальській колеґії чотирма членами, які мають право взяти чинний удїл в будучім виборі папи. Сумна дійсність, що новий вибір папи може і не так довго дасть на себе ждати, ділав пригноблюючо на присутних церковних достойників: блїде лице папи, зі слїзами недавної тяжкої недуги, його непевний хід вказували на се.

Уже вчаснім ранком величезна площа перед церквою сьв. Петра заповнила ся по береги цїкавими. О год. 8-ій з рана почали наді́їжджати кардинали своїми еквіпажами, щоб заняти місце у салї нарад, находячій ся в церковнім будинку. Церемонії були прості, однак імпонуючі. Здавало ся, що се не вік електрики і літаків але 13. або 14. столїтє. О год. 9-ій явив ся папа, весь у білій одежи, попереджуваний відділом ґвардії, у мальовничих уніформах. На порозі салї сьв. отець задержав ся хвилинку а потім підійшов до свого трону. Усї присутні приклякли, віддаючи поклін Христовому намісникови. Після старшини приступали тепер достойники і цілували перстень. Коли скінчила ся та церемонія, усї присутні на зазив опустили салю, у якій лишив ся лиш папа з кардиналами Глубоку мовчанку перервав папа словами молитви а опісля сказав коротку промову. У ній виступив головно проти модернізмови та масонам. Як звісно, між новоіменованими кардиналами находить ся архиєпископи Фарлей і О'коннель з Ню Йорку, та дотеперішний папський делеґат в Вашинґтонї, Фальконїо.

Урочистости, звязані з креованем нових кардиналів досягли вершка торжественности дня 30-го падолиста. З першим блеском дня залягли площу перед катедрою незчислимі товпи народа. Тисячі людий товпило ся по бальконах, дахах. В Ватиканї панував горячковий рух: такого обходу не було там від многих лїт. Одинокою особою, що серед загального нервозного розгорячкованя заховала холодну кров, був папа. Більше як годину тревав урочистий вїзд новоіменованих церковних достойників у богатих, прикрашених гербами повозах, до Ватикану. Величезна „Льоджія делля Бенедіціоне", находяча ся понад вхідовою галею до церкви сьв. Петра, була щільно заповнена людьми. По обох боках папського трона засїли на своїх стільцях кардинали, а насупротив, на нарочно споряжених трибунах члени аристократії. Заки наступила властива церемонія вручання червоних біретів і відзнак кардинальської гідности, новоіменовані складали присягу вірности в сумежній салї. Трьох Американців, Фарлей, О'Канел і Фальконїо виголосили роту присяги по латині, грімким голосом. Очи присутних передовсїм звертали ся на імпозантну стать кардинала О'Конела, який о голову перевисшає усїх своїх товаришів. Коли замовкли слова присяги послїдного присягаючого, далека музика і придавлений гамір звістили прихід папи. Похід відчиняв відділ ґвардії, у своїх чудових, червоночорно-жовтих строях; опісля ішов сикстинський хор, церковні достойники у блискучих ризах, монахи у чорних, сірих, бронзових і білих рясах, папський двір у середновічних строях, двайцять кардиналів, шляхотська ґвардія, а наконець у лектиці сам намістник Христовий. У велитенській гали залягла гробова мовчанка. Сцена ся зробила на присутних величезне вражінє.

Як лиш папа засїв на своїм престолі, відчинили ся бічні двері, і у сьвяточнім поході надійшли новоіменовані кардинали. Один за другим приклякали перед княземв селенської церкви, цілуючи його в перстень і ногу. Майстер церемоній держав над головою кождого червоний бірет, а папа голосним, мельодійним голосом проголошував латинську формулку; опісля піднимав клячучого, обнимав його і цілував.

По скінченій церемонії, папа, який був блїдий наче полотно по причині великого змученя, удїлив присутним свого благословеньства і похід, серед сьпіву хору рушив у тим самим порядку назад. Нові кардинали удали ся найперед до сикстинської каплиці а потім удали ся до папських апартаментів на коротку, тайну параду. Американських кардиналів по полудни приймано у Амерікен Каледж. Тут виголосив кард. Фальконїо бесїду, славлячи Злучені Держави як країну толеранції і вольности.

Вчинок божевільного. Страшна, крівава траґедия мала оноді місце в місточку Лоді, коло Ню Йорку. Італїєць, Плєція, з розпуки, що його жінка покинула його, попав в божевілє. Вдер ся до мешканя своояка, у якого замешкала його жінка, і добувши револьвер, застрілив жінку, двоє своїх дітий в віцї 4 і 2 роки, свою стару тещу і сестру жінки; опісля звернув револьвер проти себе і впав мертвий на місци. Кожда куля з його шістьстрілового револьвера з страшною влучностю трафляла свою жертву, завдаючи їй смертельну рану. Ціла траґедія, якої наслїдком було шість трупів розіграла ся протягом несповна одної мінути.

Незвичайний обід. Недавно тому один вчений петербурський, член академії наук, угостив своїх гостий незвичайним обідом, який складав ся з їдомих продуктів, що перележали в землї від 1.000 до 20.000 лїт. Був се в повнім значіню „вчений" обід. Вершком пирования була печеня з мяса мамута, який жив 20.000 лїт тому назад. Недавно доставлено в Петербург із Сибіру трупа велитенського мамута, якого найдено у вічно замерзлій землї, біля ріки Березівки. Мясо сього мамута зберегло ся на причуд гарно в замороженім стані. Мягкі части мамута вложено до спірітусу і так привезено до Петербурга. З цікавости один член академії приказав спекти шматок сього мяса. Стрібували... Виявилось, що печеня з мяса мамута має дуже милий смак, пригадуючий собою ніжну дичину... І ось вчений рішив ся угостити своїх приятелїв обідом, що складав ся з незвичайно оріґінальних страв. Росіл виварено із внутрішних частий мамутового мяса. Пирiжки були начинені сїканою печінкою мамута. Як друга потрава був поданий біфштик з мамутового мяса. Після печені подано вино, яке роздобув директор французької археольоґічної школи при розкопах одної старезної пивниці, старинного Коринту, в Греції. Вино „видержано" в пивниці більше чим 1.550 лїт. Хлїб, який при обіді їли гості, також був незвичайний. Його приладжено із зерен пшениці, найденої в ґробниці одного з египетських фараонів, в одній з пірамід на березі ріки Нїлю, в Африці. Таким чином хлїб сей був сучасником біблійного Йосифа, який перший віддав фараонам гадку призбирання більшої скількости пшениці на випадок голодних, неврожайних років. Обід, складаючий ся з викопаних продуктів, дуже був приґав до вподоби і смаку гостям петербурського вченого. (Нар. Слово).

Машина до роблення снїгу. Часописи доносять, що винайдено машину до вироблювання снїгу в звіздах, зовсім подібного до природного снїгу. Винахід сей в споживній торговли усуне без сумніву усї недокладности, які до тепер були н. пр. при переворожню риб перекладаних ледом від которого примерзали і пр., а при виниманю з опакованя були звичайно обдерті з рибячого наскірка і мяса. Снїг буде средством, забезпечуючим риби від примерзаня і приступу воздуха. З тих зглядів риби можуть бути переховувані в цїлости і без жадного ушкодженя до 6 днів, а навіть і довше. (Нар. Слово).

Богата жебрачка. Вже нераз справджено, що прошаки (діди) носять тисячі в горбах, котрі є властиво „торністрою" під убраннєм. Один випадок з недавного часу наглядно се стверджує. В місцевости Понґев, в альпейській країні, в Тироли, померла жебруща баба, Марія Екерова. По її смерти її син подарував свойому сусїдови сїнник своєї матери. При витрясуваню сїнника, обдарований знайшов знищену мошонку, в котрій було 2 тисячі 200 корон в 10-ти і 20-ти коронових банкнотах. Чесний знахідник віддав знайдені гроші синови жебрачки. (Нар. Слово).

Чоловік з половиною мозку. В однім із штокгольмських шпиталїв находить ся недужий, що попав в одиноке може в своїм роцї калїцтво: втратив половину мозку. Сим недужим є 20-лїтний ґвардист, Бльомкіст, котрий підчас вправ в стріляню остирми стрільнами, дістав кулею в голову. Стріл перейшов від лївої скрані до правої сторони черепа, порываючи за собою кусень кости. При сїм половина мозкової маси вшпила і недужий лежав два тижні в стані безпритомности. Мимо малої надії удержаня його при житю, шпитальні лїкарі перевели старанну операцію, котра повела ся. По 14 днях несьвідомий стан став уступати що раз частїйше, аж вкінци недужий відзискав сьвідомість, втративши притім зір і бесїду. Аж по довшім лїченю і сї хиби уступили, однак реконвалесцент не відзискав вже способности писания і читаня. Лїкарі мають надію, що по довшім лїченю недужий і в сїм напрямі прийде до себе.

Тоалєта за 125.000 долярів одної мурины. Підчас коронаційного торжества в Льондонї явила ся в найдорожшій тоалєтї дочка короля Камгонаса II., який володіє над одним островом в Полінезії. Цїлу її тоалєту оцінили знавці на 125.000 дол.; її одіж була з матерії, якої нитки якимсь тайним способом вироблювано з вульканїчної ляви, подібної до скла, із кратеру Мавра Льоа. Матерія мала зовсїм вид полиску шовку, якого не можна зломати. Взагалї ся матерія перевисшає о много наш звичайний шовк, а вироблюють її лише мурини на королївськім дворі Камгонаса і в торговлі не можна дістати сеї матерії. Метер такого виробу може коштувати около 2.500 дол. З европейських женщин могла славити ся такою одежою лише анґл. королева Вікторія, яка одержала таку матерію в дарунку від короля Камгонаса, що був в Льондонї на відвідинах. Дуже гарно віддавала краска такої одежи, бо мінить ся з блакитної на червону.

E239

Невидимий аероплян. Барон Адам Ренне винайшов новий аероплян — невидимий на віддали 1 кільометра. Полотно на крилах зроблено з якогось сьвітячого матеріялу, наслїдком чого аероплян так як зеркало принимає темний, то знов білий цвіт і тим робом може непомітно летїти. Спеціяльний апарат дїлає так, що крила аероплянa не відбивають в собі предметів на землї і відповідно до погоди принимають барву то неба, то хмар. Аероплян сей в найблизшій будучині може принести неоцїнену прислугу в воєнних справах. (Нар. Слово).

Маркіян Шашкевич.

ОЛЕНА.

(Казка).

Музика різко від уха заграла, а бас то загудів то в лад вибиваючи моторні дівчата аж піднимав, а хоть ноги потомлені, до круглого рвали ся танка; гарні хлопці в підкови до складу кресали, позираючи радістно на свою дівчину; свахеньки з молодицями, стиснувши ся в кутку коло припічка, хоч дрібненько но частенько вигрясали крупник із чарочки, не дбаючи, собі радненькі, на старих своїх довговусих господарів, на другім боці в куті коло скрині спорою мірою попиваючих. Було то весілечко.

„Гей, хлопці, чи спите, що-сьте позабували?” кликнув гожий дружбитонька з великою шовком шитою хусткою у бока, досадним голосом: „дівчата раді би гопцювати, а в вас як би душі не стало!” Махнув шапкою вінцем барвінковим стрійною, погладив чорненький хоть невеличкий вус, розгорнув волосєчко у чола, глянув по дівчатах, виніс одну з калинового луга, напретив музиці „або грай або гроші віддай”, моргнув на Юрця, і станули до шпаркого козачка.

Хоть з дерева лист упав,
Моріг половіє,
Весілєчко Господь дав,
Радо нам ся діє.

Юрцьо. Хоть на дворі ніч темна,
Гей темна ночонька,
В нас сьвітличенька ясна,
Красні дівчатонька.

Дружба. Сокіл в білий двір влетів
Ко чорній галонці,
Княжиненько наш приспів
К русій дівчинонці.

Юрцьо. Нуте жваві хлопаки.
Ледіники горні,
Витинайте гопаки,
Хлопчата моторні!

Ба й свахи не дармували, бо і їм не йно що всім разом саджати доровай, ще і потанцювати конче, щоб ся коровай вдав красен та ясним сонцем на столі засіяв тай добру долю приніс; а Олена, пишна княгиня, як русалочка гарна, ще раз вінком барвінковим золото-зеленим стрійна, їх веселій придивлялась охоті та часто в легкій коломийці розковану русу косу на легкий кругом пускала вітер.

Бач, і наш вдалий Василько приспів дарити нашу княгиню: хоть о пізній вечері, но стане він за тее зі своїми красними співаночками. „Щось ти нам сумний, тай сам; каже, може яка лиха пригода?”... Приступив і старий батенько, сивий голубонько, та приніс спорий кухоль горівки з медом: „На жвавий козаче! бодай здоров був!” надпив і подав йому: „відав утомив-есь ся, покріпи сили!”

Відобрав, подякував, поставив, втер лице тай став промовляти: „Вертаю із Дубровнич, були-сьмо у дворі, просити пана старостича на весілє; він, бачимо, не дуже нам рад був, схнюрив ся, люто по нас глянув, відвернув ся; небавком знова промовив солодко, вложив Семенькови кілька талярців ясних в жменю, обіцяв прийти, тай відправив, але видко було по нім якусь нерадість. Не встигли-сьмо відійти може на двайцять кроків: „Семеньку!” крикнув, відчинивши віконце. Семенко як стояв, поскочив ід дворови. „Скакай”, казав мені, „домів, я духом приспію”.

„Уже зступав-єм к долині, мав-єм скрутити по-за високу могилу татарськую, оглянувши ся назад себе взрів-єм, сила вечерній мраці доглянути можна було, Семенька; спізнав-єм го по легких ногах, спускати ся вискоком ко старому крутому шляхови, що то о нім так много старі повідають люди. Куда йому шлях, не знаю і не вгадаю; щось-то лихого буде, лисиця мене перебігла тай ворон на хресті сім раз закракав. Але док житя мені стане, не забуду того козака з бандуркою і густо-крутою бородою, котрою декуда сиций кидав ся волос, як верг на мене чорним соколим оком, як би гранею мя обсипав; від тогди саме, коли-сьмо ступили на поріг сьвітлиці у дворі, кінчив сьпіванку тими словами:

— — — — — з татарськой неволї;
Конець моїй пісни, конець і недолї.

* * *

Сонце спочило, смеркло ся.. Тиха тьма насіла та вузкі звори, вітер буйнии осінний метав хмарами від верха до верха і гнав споловілим листєм з гір в темні роздоли, то знов під круту стремену, скриплячи голими гілями віковічної дубини, мов величаючи ся своєю лютостію а ругаючись з їх недуги; зьвір шелепотів чагарами за жиром, часами вовк голодом пертий дивними завив голосами; перісті опоки, закляті над безвістями стояти, здавали ся при настиглій нічній мраці проживати та свої міняти становища, проходячи ся мов нічні мари, бо як то кажуть: „у страха великі очи”.

Сьміло ступав відважний Семен по круглім грехоті і по розметаних костях, переступав колоди, підносячи високо ноги, і з притиска їх ставляв, щоб його яка мара не підбила; чорна пітьма його за очи хватала; скоро взрів тумани по корчах, волосє йому горою ся звело, кров ся стинала, а страх за серце як би мертвець зимною ймав рукою. А не льзя казати, щоб не мав відваги, бо ся нераз добре довело, але з маленька чував о заклятих дівицях, о скаменілих лицарях, о недоступлених про змиї райських птицях, то о одиноких Татарах, людоїдах, великанах і о многих инших лихих духах; а скоро то всьо стануло на умі ройом (а час, ніч темна і місце, гори, дебри і чагари по тому були), то тогди і найсьмільшому трусом ставати, а Семен, посьміховуючий ся на зазір вовка або медведя, при найменшім лопоті застигав, бо то відав з лихим, не з пирогами.

Замаячіло в далечині гей ватров широко розложено; було то йому, що женьчикам в жаркім літі вітрець холодненький: вдивив ся в ню цілою душею, а радість в його души калиною зацвила, і втихомирив ся дух його, як природа по шайній тучі, і зрадовало ся серце в нім вельми, як коли-би ясне лице своєї Олени взрів... Затріщало корчами по сухім ломачю, тай його переймило — скаменів — заголосило:

— — — — — з татарськой неволї;
Конець моїй пісни, конець і недолї.

Прожив, бо спізнив Данилка, що його у дворі видів, що то так дико і люто як розбишака виглядав, що то на обіцянку пана, бути на весілю, к стіні по бісовськи ся усьміхнув. Утішив ся, видячи його, а зрадував ся ще більше, скоро вчув: „одна нам дорога”, стис його за руку, і побратались і разом в двійні ступали кремінчатою стежкою під круту гору к високій ватрі.

Підійшли на місце. Семенько, взрівши із-за дуба кільканайцять бородачів при широко розложенім огни, нагадав собі дванайцять розбійників в казці, що висільця відрізали і пекли на рожні, наляк ся, спинив ся, анї кроком наперед, і мав ся вертати. „Не страхай ся”, промовив Данилко: „не такий дідько страшний, як його малюють; приступи, таже ти христянин, не враг, не бісурман, лише бідний селянин”.

— „Мабуть наш жвавий бандуриста Данилко”, озвало ся кілька грубих голосів: „несе він нам щось потїшного; для него нема нї ворот нї зелізних дверий” — і підскочили в сторону, відкіль голос йшов. Привели обох, згорнули к Данилови всї, питаючи, яким сьвітом совершити їм гадку, бо Данилко ніколи надармо не трудив ся, а радуючим ся тамтим около Данилка і попиваючим могорич на будучу добру справу, Семенько сумував, присмотрювуючись тотим дивоглядам з укоса, то рушницям, то ясним топірцям стремлячим довкола курища, то барилці з горівкою; однакож частійше поглядав в чорний ліс, чи не явить ся яка стара стежка втечи і спасти ся. Але нагадав собі його побратим Данилко свого товариша, до него з кухльом: „Бодай здоров був! ти ся нам знадобиш, не сумуй, зрадуєш ся нині, а з тобою многі твоїх сусід; пий на погибель врагам, так чинимо всї, так чинить і наш ватажко. От бач, і він іде; пий, а втїшить ся тобою”. Але Семенови не до соли було, взрівши його, і мало що кухля не впустив, бо такого нї видав нї слихав, нї видумати міг. Станув Медведюк піднебесною чорногорою, барки його — у Бескидах камінь, дуб — його правиця, брови його як дві чорні хмари, а очи його — з під тих хмар дві мовні, а борода його — ніч темна, осінна, а голос його — грім серед літа; а ступив ногою — земля стогнала, верг ся на врага — буй-туром валив. „Мов, як-єсь ся справив!”

— „Відомо, думка українська і стїну перебє”, озвав ся Данилко: „бандуристою війшов-єм у замок. Старець Дмитро (так його там зовуть), що мене впустив, заглянувши в мене бандурку, просив мене насильно, абим йому заграв та засьпівав; засьпіваєм йому відому пісоньку о Татарах кінчивши сьвятим Николаєм, а засьпіваєм йому до серця, і полюбив мене вельми. Побратали-сьмо ся, і завів мене до сьвітлиці замкової, хвалячи перед паном бандурку мою і мої думки, а я рад тому був. Досьпівуючи пісню взрів-єм входячих того-тут молодця з другим, і просили пана на весілля; обіцяв ся, лиш видко було, якуюсь лиху гадку точив в своїй голові. „Не вдаси, вражий сину”, думав-єм собі. Відсьпівав-єм, взяв таляра, тай пішов, і зістрів-єм старого Дмитра, ждаючого мене під двеми. Прохожали-сьмо ся по обійстю замковім; старий своє, а я своє: він щось-там билинив о Татарах, а я тимчасом придивляв ся: від горбка стїна найнизша, тамтуда, казав старий, Степанко нераз бігав на вечерниці, а вертав, як кури другим опадом запіли. „Ваш пан”, мовлю до него, „вибирає ся на весілє”. — „Правда, до Семена; казав коні сїдлати і що найжвавійші хлопці в цілім замку з собою бере. Щось він на гадці має, він часами дуріє... а може, може лише погуляти... Не жаль бо то і погуляти на такім весілєчку: дівчат як зьвізд на небі, а всї красні, а найкрасша Олена сама молода, як сам мовляв; лице в неї як соненько ранком, а очи як зірнички перед досьвітом, голосочок як звіночок, а ноги — вітрець легонький, а руки — сніжок біленький, а сама як... як гарная ланя”. Ту старому язик по кутках бігав, закукурічив ся і здавав ся молоднїти”.

— „Годі! не теряймо часу, не нам о тім бесїдувати!” озвав ся сильний ватажко: „на коні! Ванько з шестома у замок; забери, що нам ся здасть, а що не возьмеш, разом з замком най огнем сяде! Не много там труду буде, однакож доведеть ся, як ся справиш. А ти, Семене, поведеш нас на весіля, потанцюєм з грабителями, вражими синами”.

Розбігли ся вітром по байраках за кіньми; огонь погас — грань меркотїла — курище ся лишило — втихомирило ся.

* * *

„Через густу враз дубину
Соколами, молодці!
Ой заплачеш, вражий сину,
Як взриш ясні допірці!”

загреміло в далечині, а голос дубровами високими розлягав ся верхами тай заблудив гомоном в чорних безвістях, лише ще дудонь тряс землею тай знеміг, — і знов тихо і знов сумно, лише вітер ярами засковиче тай ворони закрячуть, радуючи ся на будучий жир. Мрачно і тихо, бо поскакали ногами скоропадними за вовчими очами, допали лазу край чорного ліса.

„Гей, мабуть зоріє!” озвав ся новобранець: „гляньте!”

— „Неглупе!” загремів велить ватажко: „Ванько зажег собі скипку”.

— Аби видко було з погребів старі виточати меди, озвав ся старий бородатий Бойчук, та глянув на кухоль за ременем.

— Тай наші, бодай здорові, червінцями ся підкидають, мовив третий.

А ватажко: „Цитьте! дудонь — коні в байраки, хлопці за дуби і... Федь на чати! як взриш, закрячеш. Потягніть мусатами топірці, потом тихо, щоб вас і муха не чула! бо — не треба вам казати”. Напретив тай ступив у чагар.

Не довго ждали, тупот ся змагав, дерли коні, аж земля стогнала. „Кра-кра-кра!” — „Хлопці, в лад!” загомонів верховодник.

Задзвонили топірці та мечі, іскри ся посипали мов з димні, стерли ся дві хмари, бючи мовнями по чорних воздухах, а Медведюк буйтуром верг ся на супротивника, вибив меч зо жмені, завинув ясним топірцем, тай вигнав вражу душу лукаву негідника щелиною в голові, приймив з опалих поганих рук зорю на розсьвіті, Оленочку гарную. Челядь граблива поборена, одна порубана, друга повязана.

„Семеньку! прийми твою підданицю”.

Прискочив Семенько, в пояс склонив ся, стис його за коліна, хотів промовити, подякувати, лиш не вдав за про радість. Приспів і дружба з молодими ледінями свойого села, гонячи возьмителя, але діло вже доверщеноє зустріли. Уже Медведюк, хотяй непрошений дружба, скупив княгиню мечем, а вони ся вельми жалкували, що не лишено було їм нагріти грабителеви чуприни, стискали персти в твердий кулак тай затинали зубами. „Вже ми йому карку нагнули, аж на землю поклоном упав, і відав не зведе ся, аж мабуть на Осафатовій долині: бач, окаянник з весіля голоден вертає та сиру землю їсть”, озвав ся верховодник сильний і потрутив його ногою.

А Семенько ся не тямив з радости, пригортав свою надію к собі, а вона його білими обнимала руками та румяноє цїлувала личко, аж ся ватажко мимохітне засьміяв на голос. Обоє приступили к ньому і просили його: „хотяй на годинку на крупничок та на солодкий медок, та може де роздобудем якого талярця”.

„А музика! там-то музика!” перебив дружба: „добре той казав, що йому лихо в пальцях сидить, так дрібненько мне козачка”.

— „Майте ся гаразд! менї там не бути”, промовив Медведюк тай відвернув ся.

„У вас перше пють а потім танцюють, а в нас на відворот, перше танцюють а потому пють; а могорич — в тім нашого Ванька голова, буде мід, горівка, червінці та талярці, тай гарні пісоньки”, була бесїда вусатого Бойчука.

— Хлопці, на коні та до наших!” кликнув ватажко, тай счезли.

КАСОВИЙ ЗВІТ УПРАВИ ФОНДУ ІМЕНИ БЛ. П. О. Н. СТЕФАНОВИЧА НА „РІДНУ ШКОЛУ"

по день 4 падолиста 1911.

Дохід.

(Докінченє).

На вічу в Монесен, Па. на руки о. А. Ротка і п. Г. Паславського зложили: Мих. Малиняк 5.00, Ст. Цимбала 2.00, о. А. Ротко 1.00, Іл. Піхурський 1.00, Ів. Ятчишин 1.00, Мартин Пелех 1.00, Фр. Янковський 1.00, Ів. Цепко 1.00, Гр. Охота 1.00, Йос. Костур 1.00, Ан. Пиндус 1.00, Ол. Цепко 1.00, Гр. Хомяк 1.00, Гр. Паславський 1.00, Вас. Пиндрич 1.00, Ник. Беднарчик 1.00, Назар Хомош 1.00, Ник. Стефанович 0.50, Т. Сарчак 0.50, Йос. Ваверчак 0.50, Гн. Містиський 0.50, Назар Хомош 0.50, Ник. Добош 0.50, Ів. Гордий 0.50, Ал. Сушко 0.50, Ник. Ракочий 0.50, Ант. Качмарик 0.50, Ник. Бачинський 0.50, Куз. Латик 0.50, Мих. Сидор 0.50, Ів. Дук 0.50, Гр. Падучок 0.50, Ст. Лабойко 0.50, Мих. Малинчак 0.50, Теод. Онуфер 0.25, Пант. Щерба 0.25, Ів. Цепловчак 0.25, О. Крамер 0.25, Ал. Пелех 0.25, Вас. Драган 0.25, дрібні датки 0.60, о. Ант. Лотович 2.00.

На руки о. А. Пеленського: Михайло Кунька 10.00, Дмитро Порада 5.00, Вас. Сивик 2.00, Яким Цимбала 2.00, Андрій Курила 1.00, Анд. Цуприк 1.00, Т. Пішко 1.00, Ф. Порада 1.00, Іл. Кудлик 1.00, Ан. Сирко 1.00, Іл. Фіялько 1.00, Гн. Саґан 1.00, Ол. Паращак 1.00, Ів. Городинський 1.00, Т. Городинський 1.00, Ник. Валько 1.00, Дм. Костів 1.00, Ів. Страхоцький 1.00, Ів. Круняник 1.00, Теод. Куньо 1.00, Гр. Хань 1.00, Гр. Патинюк 1.00, Анд. Пішко 1.00, Гавр. Біско 1.00, Кл. Набай 1.00, Г. Федорчук 0.50, Й. Кудлик 0.50, Адам Осип 0.50, Ст. Млати 0.50, Вас. Городинський 0.25, Катерина Страхоцька 0.25, Ник. Піх 0.25, Ант. Піх 0.25, Мих. Платко 0.25, Мих. Пацканик 0.25, дрібні датки 0.57.

На руки п. Н. Сивика: Ник: Сивик 2.00, Мих. Стислий 1.00, Мих. Смоляк 1.00, Атаназ Михавко 1.00, Анд. Голод 0.50, Ів. Заходняк 0.50, Ан. Задорожний 0.50, Дм. Денеґа 0.50, Гр. Хошка 0.50, Ю. Янковська 0.50, А. Киляк 0.50, Гелєна Наґай 0.45, Мих. Котис 0.35, М. Козюра 0.25, Ів. Ґліоць 0.25, П. Ваверчак 0.25, Ґ. Сушко 0.25, Й. Карножицький 0.25, Й. Паламацканич 0.25, Анна Кіляр 0.25.

Бр. Усп. Пр. Д. Марії в Вайтінґ, Інд. 5.00.

Бр. сьв. о. Николая від. 124 Р. Н. С. в Ормрод, Па. (пр. п. Бала) 5.75.

Бр. сьв. Ар. Михаїла в Вест Пулман, Ілл. (пр. п. Гаврішків) 3.15.

Бр. сьв. Михаїла в Медера, Па. (прес. п. Й. Ялечко) 5.00.

Гр. і Рим. Кат. Сполок Покр. Пр. Неп. Д. Марії від. 184 в Вайтінґ, Інд. (пр. М. Волчко) 10.00.

Від. 109 в Елзворт, Па. (прислали Мих. Тимчишин, А. Добранський і В. Буляр) 5.00.

о. Ем. Бартош 5.00.

Збірка на хрестинах у п. Ст. Костіва в Джерзи Сіти 3.50.

Збірка з нагоди 20-літнього ювилею с. жития п. Ів. Грабара з Джерзи Сіти 2.20. — Разом $846.28.

НА ПАМЯТНИК НАГРОБНИЙ

бл. п. о. Н. Стефанввичеви зложили:

о. Ів. Сабов 3.00, о. Н. Сабадош 3.00, о. Віктор Теґзе 2.00, о. Кор. Лаврищин 2.00.

Збірка о. М. Даниловича в церкві сьв. Димитрія в Дженет, Па. 4.50.

Бр. сьв. о. Николая в Нантікок, Па. 2.00.

Збірка на забаві у п. Поради в Мікісракс, Па. 10.00.

Збірка на вічу в Монесен, Па. 12.40.

Бр. Якубовський 25.00.

о. Л. Левицький 10.00.

А. Волчко 15.00.

о. М. Данилович 5.00.

На іменинах у п. Шеремети в Елизабет, Н. Дж. (прислав п. Левчик) зложили: Л. Шеремета 1.00, Вас. Либа 0.30, Мих. Сьвітич 0.25, Кость Качуряк 0.25, Зах. Кецепюк 0.25, Ів. Сьвітич 0.25, Вас. Левчик 1.00, П. Лозінський 0.50, Дм. Зазуля 0.25, Семен Бобер 0.25, Мих. Напованець 0.25.

Дохід	$98.45
Розхід	10
Остає	$98.35
На фонд шкільний вплинуло	$846.28
На памятник нагр. вплинуло	98.35
Разом	$944.63

Гроші находять ся на книжочці під назвою: „Rev. Stefanowicz Ruthenian School Fund" в German Savings & Deposit Bank, S. S. Pittsburg, Pa.

о. М. Данилович, предс.,
Дмитро Порада, кас.,
Олександер Бучак, секр.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

З Народного Віча в Ню Йорку, відбувшого ся на дни 12-го листопада 1911 р. По 1 дол.: Антоніна Кіндзерська, М. Крук, О. Стеткевич, М. Стислий ст., М. Мельник, І. Мілєщук, Гр. Кунашевський, Гр. Бедула, С. Демко, Г. Чарнецький, М. Татаринська, Ів. Максимців, М. Гарматюк і Й. Кавецький; А. Зборовська 75 ц.; по 50 ц.: І. Солтис, Гр. Стоякевич, А. Луців, С. Сентій, В. Попік, В. Зібелькевич, Ю. Пирць, М. Божко, А. Маланчук, Кашинський, А. Микитюк, П. Риваба і М. Ц-нич; по 25 цнт.: Гр. Кладек, Т. А. Труш, пані Головацька, Ів. Бабій, Ів. Кавецький, Т. Романюк, І. Дмитрик, Ю. Сидор, В. Тарас, Т. Писарчук, В. Левандовський, І. Жовнір, п-ні Маланчукова, Д. Яструбецький, Гр. Лжак, М. Хоміцький, К. Куца, М. Скуропан, І. Буґера, А. Копач, Й. Мильщук, І. Клим, М. Гупаловський, М. Кутнів, П. Дикий, І. Семан, Гаврилів, В. Костецький, М. Ціховський, А. Петрів, О. К.; Т. Татаринський 20 цнт.; по 15 цнт.: В. Костишин і М. Равулік; по 10 цнт.: Р. Бачинська, А. Бачинська і Т. Гунька; меншими датками 2.50. — Разом 32.30.

На весілю у В. Крочак, зібрав Ів. Бабій (чл. Гайд.) 1.02.

На весілю у І. Дзядів, зібрав В. Яремчишин (чл. Просьвіти) 1.60.

На весілю у Ю. Дата, зібрав В. Яремчишин і Ів. Бабій 1.60.

На весілю у Ів. Гураля, зібрав Д. Ґула 1.85.

На хрестинах у І. Ляльки, зібрав Д. Смеркло і С. Чосник 3.00.

На весілю у А. Фіґель, зібрав І. Кушнір і М. Трач (чл. Просьв.) 3.05.

На весілю у С. Михайлишина, зібрав Й. Хомів і В. Яремчишин (члени Просьв.) 6.14.

На весілю у А. Куша, зібрав М. Хлопан і І. Тураш 3.50.

З віча уладженого заходом Тов. „Гайдамаки" 20.95.

А. Куш 1.00.
І. Драґан 1.00.
М. Трач 1.00.
Ев. Шеремета 1.00.

Загальна сума $79.01.

Зіставлене:

В 47-ім ч. „Свободи" оголош.	$439.92
В 48-ім ч. „Свободи" оголош.	79.01
Загальна квота	$518.93

Розходи:

Галя на віче „Гайдамаків"	10.00
Програми	4.00
Вода содова	1.00
Галя на Віче Всенародне	12.00
Програми	12.00
Кошт потягнений арештованєм чоловіка, за роздаванє програмів	1.00
Загальна квота розходів	$39.10
Загальна квота приходів	$518.93
Загальна квота розходів	39.10
Остає	$479.83

Дальші жертви просить ся присилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave A., New York, N. Y.

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

СИСТЕМА ТРІЙОК.

Пані Евгенія Шеремета складає 1 дол. і кличе: п-ну А. Ґеретівну і п-ні Т. Чосник.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарнї „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з життя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	15
Релїгійні віровяня	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унїя в Америцї	20
Які то є люди на землі, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папері листові з вінєтами, одеп.	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасшир пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЦЇНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДЇ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телєфоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній сторонї паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.